

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

Katedra speciální pedagogiky

Historie a současný stav praktických škol v České republice

Autor: Veronika Kocourková

Vedoucí práce: PaedDr. Jaroslava Zemková, Ph.D.

Praha 2007

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením PaedDr. Jaroslavy Zemkové, Ph.D. V práci jsem použila informační zdroje uvedené v seznamu.

Praha, 5. dubna 2007

podpis

Děkuji vedoucí práce PaedDr. Jaroslavě Zemkové, Ph.D.,
Mgr. Radomíře Daňkové a PaedDr. Daně Čapkové
za čas věnovaný mé práci a ostatním, kteří mi byli při mé
práci nápomocni.

KATEDRA SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY

Zadání diplomové práce

Školní rok: 2005-2006

Jméno a příjmení : Veronika Kocourková

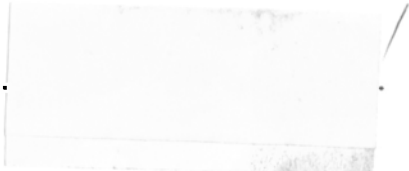
Ročník : 5.

Obor: SPPG – uč.

typ studia: prezenční

Název diplomové práce: Historie a současný stav praktických škol v České republice

Vedoucí diplomové práce: PaedDr. Jaroslava Zemková, Ph.D.

Podpis vedoucího diplomové práce:

Podpis studenta:

Kontaktní adresa: Nová Ves pod Pleší 107

V Praze dne: 16.3.2005

podpis vedoucího katedry SpPg:

Anotace

Ve své diplomové práci se budu zabývat historií a současným stavem praktických škol v České republice. Cílem této práce je poukázat na důležitost existence středního vzdělávání pro jedince se středně těžkým mentálním postižením a nastínit vývoj praktických škol a jejich postavení v systému českého školství.

Annotation

In my diploma paper, I'm going to deal with history and the present stage of practical schools in Czech Republic. The aim of my work is to point out the importance of existence of high education for people with medium grade mental retardation and to outline practical schools development and their stance in Czech educational system.

Obsah

ÚVOD	5
1. MENTÁLNÍ RETARDACE	6
1.1 TERMINOLOGIE	6
1.2 CHARAKTERISTIKA STUPŇŮ MENTÁLNÍ RETARDACE	9
1.3 PRÁVA OSOB S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM	10
2. OBDOBÍ DOSPÍVÁNÍ	14
3. SYSTÉM SPECIÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE PRO ŽÁKY S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM	17
4. STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	20
4.1 SYSTÉM STŘEDNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	20
4.2 PŘIJÍMACÍ ŘÍZENÍ	21
4.3 UKONČENÍ STUDIA	24
4.4 POŽADAVKY NA VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ	27
4.5 OSOBNOST PEDAGOGA	28
5. PRAKTICKÁ ŠKOLA	30
5.1 LEGISLATIVA	30
5.2 STATISTICKÉ ÚDAJE	33
5.3 PRAKTICKÁ RODINNÁ ŠKOLA	36
5.4 PRAKTICKÁ ŠKOLA S TŘÍLETOU PŘÍPRAVOU	42
5.4.1 Zaměření oborů praktické školy s tříletou přípravou:	45
5.5 PRAKTICKÁ ŠKOLA S DVOULETOU PŘÍPRAVOU	47
5.6 PRAKTICKÁ ŠKOLA S JEDNOLETOU PŘÍPRAVOU	52

6. RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM	56
6.1 CÍLE STŘEDNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ NA PRAKTICKÉ ŠKOLE	56
6.2 KLÍČOVÉ KOMPETENCE NA SŠ	57
6.3 NÁVRH VZDĚLÁVACÍCH OBLASTÍ	62
7. ZPRACOVÁNÍ DOTAZNÍKU	63
8. ŠKOLY	69
8.1 ZÁKLADNÍ ŠKOLA SPECIÁLNÍ A PRAKTICKÁ ŠKOLA	69
8.2 ZÁKLADNÍ ŠKOLA PRAKTICKÁ A PRAKTICKÁ ŠKOLA KARLA HERFORTA	72
ZÁVĚR	75
SEZNAM LITERATURY	76
SEZNAM PŘÍLOH	

Úvod

Pod pojmem středoškolské vzdělání si většina populace představí studium na gymnáziu, střední odborné škole, konzervatoři, středním odborném učilišti nebo odborném učilišti. Netuší, že v systému českého školství existuje ještě jeden typ škol tzv. praktické školy, které jsou určeny především studentům se středně těžkým mentálním postižením.

Mají studenti s mentálním handicapem studovat na střední škole? Osoby s mentálním postižením mají právo podle Všeobecné deklarace lidských práv na celoživotní vzdělávání. Střední škola je pokračováním základního vzdělávání a prvním krokem v systému celoživotního vzdělávání. Proto bych ve své práci chtěla poukázat na důležitost a nezbytnost praktických škol v systému českého školství. Budu se snažit ve své práci zmapovat vznik praktických škol, jejich vývoj a současný stav v České republice.

Existence praktických škol v České republice je poměrně krátká, původní pojetí školy prošlo značnými změnami. I přes velké změny ve speciálním školství zůstává značná část populace ke střednímu vzdělávání osob s mentálním postižením skeptická a především neinformovaná.

1. Mentální retardace

1.1 Terminologie

Definice mentální retardace Americké asociace pro mentální postižení:

Mentální retardace je postižení charakterizované signifikantními omezeními, jak v intelektových funkcích, tak i v adaptivním chování, které se projevují v pojmových, sociálních a praktických adaptivních schopnostech.

Toto postižení vzniká před 18. rokem života.

Klasifikace mentální retardace podle Světové zdravotnické organizace (WHO) po desáté revizi (MKN - 10). Stupeň mentální retardace je udán přibližně výškou inteligenčního kvocientu.

- F70 lehká mentální retardace (IQ 50-69)
- F71 středně těžká mentální retardace (IQ 35-49)
- F72 těžká mentální retardace (IQ 20-34)
- F73 hluboká mentální retardace (IQ pod 20)
- F78 jiná mentální retardace
- F79 nespecifikovaná mentální retardace

Mezi klinické znaky mentální retardace řadí Švarcová¹ zpomalenou chápavost, jednoduchost a konkrétnost úsudků, sníženou schopnost až neschopnost komparace a vyvozování

¹ ŠVARCOVÁ, Iva: Mentální retardace. Portál 2000

logických vztahů, sníženou mechanickou a zejména logickou paměť, těkavou pozornost, nedostatečnou slovní zásobu a neobratnost ve vyjadřování, poruchy vizuomotoriky a pohybové koordinace, impulzivnost, hyperaktivitu nebo hypoaktivitu, citovou vzrušivost, nedostatky v osobní identifikaci a ve vývoji „já“, opožděný psychosexuální vývoj, nerovnováhu aspirací a výkonů, zvýšenou potřebu uspokojení a bezpečí, poruchy v interpersonálních skupinových vztazích a v komunikaci, sníženou přizpůsobivost k sociálním požadavkům.

U zdravých dětí probíhá proces získávání a uchovávání zkušeností rychleji než u mentálně postižených dětí, které potřebují více času a opakování pro trvalost nabyté zkušenosti. Typická je pro jedince s mentálním postižením „poznávací pohodlnost“, nemají ambice se učit nové věci. Při získávání nových poznatků je velmi důležitá motivace.

Pro plnohodnotný život lidí s mentálním handicapem je velmi důležité zajištění základních psychických potřeb. Mezi základní psychické potřeby řadíme: potřebu stimulace, potřebu životní perspektivy, potřebu učení, potřebu citové jistoty a bezpečí, potřebu seberealizace.

„Tyto potřeby však mohou být pod vlivem omezenější kapacity rozumových schopností a učení různým způsobem modifikovány. Obecně platí, že čím je člověk závažněji mentálně postižen, tím je v saturaci svých potřeb závislejší na okolí.“²

² VÁGNEROVÁ, Marie. Psychopatologie pro pomáhající profese. Portál 2004. (str. 295)

Potřeba učení, která vede k porozumění pravidlům okolního světa, je závislá na výchovném prostředí, ve kterém se jedinec nachází již od narození. Uspokojování této potřeby je důležité po celý život a zejména u osob s mentálním postižením je výchovné prostředí diferencujícím činitelem. Nejbližší osoby, které se podílejí na rozvoji mentálně postižených osob by se měli přizpůsobit a porozumět specifickým znakům jedince.

Potřeba životní perspektivy hraje značnou roli nejen u samotných postižených, ale i u jejich rodičů. Rodiče mají obavy, jak se jejich děti zapojí během života do společnosti, jaké najdou uplatnění na trhu práce, jaká bude jejich role partnerská, rodičovská. Na dospívající, kteří dosáhli určitého rozumového stupně vývoje, se napětí a nejistota rodičů může přenášet.

Potřeba seberealizace se nejvíce utváří ve škole a ve vrstevnických skupinách. Všichni bez rozdílu by měli mít nárok na vzdělání, které bude přiměřené jejich schopnostem a možnostem. Nárok na vzdělání by se měl ve společnosti zdůrazňovat, vysvětlovat intaktní většině, aby byla k lidem s postižením (zejména k jedincům s mentálním postižením) tolerantnější a k jejich vzdělávání přistupovala bez předsudků.

1.2 Charakteristika stupňů mentální retardace

	lehká	střední	těžká	hluboká
Neuropsychický vývoj	omezený, opožděný	omezený, výrazně opožděný	celkově omezený	výrazně omezený
Somatická postižení	ojedinělá	častá, výskyt epilepsie	častá, neurologické příznaky, epilepsie	velmi častá, neurolog. příznaky, kombinované vady tělesné a smyslové
Poruchy motoriky	opoždění motorického vývoje	výrazné opoždění, mobilní	časté stereotypní automatické pohyby, výrazné porušení motoriky	často imobilní nebo výrazně omezené pohyby
Poruchy psychiky	snížená aktivita psychic. procesů, nerovnoměrný vývoj, funkční oslabení, převládají názorné, konkrétní a mechanické schopnosti	celkové omezení, nízká koncentrace pozornosti, výrazně opožděný rozvoj chápání, opožděný rozvoj dovedností sebeobsluhy	výrazně omezená úroveň všech schopností	těžké poruchy všech funkcí
Komunikace, řeč	schopnost komunikace, opožděný vývoj řeči, obsahová chudost, časté poruchy formální řeči	úroveň rozvoje řeči variabilní, verbální projev často bývá chudý, agramatický a špatně artikulovaný	převažuje nonverbální komunikace, neartikulované výkřiky nebo jednotlivá slova	rudimentární nonverbální komunikace nebo nekomunikuje vůbec
Poruchy citů a vůle	afektivní labilita, impulsivnost, úzkostnost, zvýšená sugestibilita	nestálost nálady, impulzivita, zkratkovité jednání	celkové poškození afektivní sféry, časté sebepoškozování	těžké poškození afektivní sféry, potřebují stálý dohled
Možnosti vzdělání	vzdělání na základě speciálního vzdělávacího programu	na základě speciálních programů (pomocné školy)	vytváření dovedností a návyků, rehabilitační třídy	velmi omezené, individuální péče

Svarcová 2000

1.3 Práva osob s mentálním postižením

Značná část společnosti si stále ještě neuvědomuje svébytnost lidí s mentálním postižením, podceňuje jejich schopnosti a nechce respektovat již daná práva. Značná část majoritní společnosti si nechce připustit, že lidé s mentálním postižením mají stejná základní, zákonná, společenská i lidská práva jako ostatní občané. Pro zajištění rovnocenného postavení, naplňování základních a specifických potřeb, pro trvalé zlepšování podmínek byly přijaty mezinárodní dokumenty. Všechny uvedené dokumenty poukazují i na rovnost přístupu ke vzdělávání.

Dne 10.12. 1948 Charta OSN přijala **Všeobecnou deklaraci lidských práv**³.

článek 1: „Všichni lidé se rodí svobodní a sobě rovni v důstojnostech a právech.“

článek 3: „Každý má právo na život, svobodu a osobní bezpečnost.“

článek 26: „Každý má právo na vzdělání. Základní vzdělání je bezplatné. Technické a odborné vzdělání budiž všeobecně přístupné a rovněž vyšší vzdělání má být stejně přístupné všem podle schopností.“

„Rodiče mají přednostní právo volit druh vzdělání pro své děti.“

Rada Evropy vydala v roce 1961 **Evropskou sociální chartu**, která vymezuje a definuje obsah daných práv a zdůrazňuje práva určitých kategorií osob vyžadujících zvláštní ochranu.

Valné shromáždění OSN vyhlásilo 20.12.1971 **Deklaraci práv mentálně postižených osob.**⁴ Jedná se o důležitý dokument pro zavádění nových postupů v péči o mentálně postižené jedince v celosvětovém měřítku. Deklarace by měla sloužit na ochranu těchto práv:

- Mentálně postižení mají mít v nejvyšší možné míře stejná práva jako ostatní lidé.
- Mentálně postižení mají právo na zdravotní péči a vhodnou rehabilitaci, jakož i na takovou výchovu, readaptaci a vedení, které mu umožní rozvinout v maximální možné míře jeho možnosti a schopnosti.
- Mentálně postižení mají právo na ekonomické zabezpečení a slušnou životní úroveň.
- Pokud je to možné, mají žít mentálně postižení v kruhu své vlastní rodiny nebo v rodině opatrovníka a účastnit se různých forem společenského života.
- Mentálně postižení mají právo na kvalifikovaného opatrovníka, pokud to vyžaduje ochrana jeho dobra a zájmů.
- Mentálně postižení mají právo na ochranu před vykořisťováním, zneužíváním nebo ponižujícím zacházením.
- Jestliže někteří postižení nejsou schopni účinně využívat souhrnu svých práv v důsledku hloubky svého postižení, musí být při omezení či zrušení práv postižený jedinec zákonně chráněn proti zneužití.

³ *Všeobecná deklarace lidských práv.* URL: < <http://www.angelfire.com/journal/deklarace/>> [cit.2006-10-12]

⁴ *Deklarace práv mentálně postižených osob.* URL: < http://www.centrumlada.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org > [cit. 2006-05-12]

Omezení nebo zrušení práv musí být odvolatelné u vyšších institucí.

OSN přijala v roce 1989 **Úmluvu o právech dítěte**⁵, kde je v článku 23 psáno:

“ Duševně nebo tělesně postižené dítě má požívat plného a řádného života v podmínkách zabezpečující důstojnost, podporující sebedůvěru a umožňující aktivní účast dítěte ve společnosti.”

V letech 1996 vyšla **Helsinská deklarace o rovnosti a službách pro lidi s mentálním postižením**, která prosazuje, aby přístup služeb vycházel z potřeb mentálně postižených a tito jedinci žili v co nejméně omezujícím prostředí a měli právo na soukromí.

V České republice se vláda usnesla na **Listině základních práv a svobod**.⁶ V tomto dokumentu se zmiňuje o zdravotně znevýhodněných občanech článek 29:

1. Ženy, mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvýšenou ochranu zdraví při práci a na zvláštní pracovní podmínky.
2. Mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvláštní ochranu v pracovních vztazích a na pomoc při přípravě povolání.

⁵ *Úmluva o právech dítěte*. URL: < <http://www.detskaprava.cz/soubory/umluva.pdf> > [cit.2007-04-02]

⁶ *Listina základních práv a svobod*. URL: < <http://www.psp.cz/does//aws/listina.html> > [cit. 2007-30-03]

V České republice byl ustanoven Vládní výbor pro zdravotně postižené občany usnesením vlády v roce 1991. Jeho předsedou je premiér vlády ČR. Výbor vypracoval tyto dokumenty: **Národní plán pomoci zdravotně postiženým občanům** (1993), **Národní plán opatření pro snížení negativních důsledků** (1993), **Národní plán pro vyrovnávání příležitostí pro osoby ZP** (1997).

Ve všech uvedených dokumentech jsou zastoupeny současné trendy, které by měla společnost akceptovat. Mezi současné trendy patří personalizace, normalizace, partnerství, decentralizace, deinstitucionalizace, koordinace, integrace a inkluze.

Všechna výše uvedená a formulovaná práva mají snahu řešit otázky socializace a integrace osob s mentální retardací a problematiku jejich plnoprávného života ve společnosti.

2. Období dospívání

Tělesné, psychické a sociální změny v období dospívání probíhají do jisté míry souběžně a navzájem závisle. Průběh psychických změn a sociálního postavení je vždy ovlivňován řadou dalších faktorů. Sociální, ekonomické a kulturní faktory hrají důležitou úlohu, stejně jako výchovný přístup rodičů, učitelů a dalších osob pro jedince významných.⁷

Období dospívání probíhá v rozmezí 11. - 20.(22.)roku. Tento časový úsek je ve vývoji jedince velmi dlouhý, jsou značné rozdíly mezi 11letým a 19letým člověkem. Z tohoto důvodu se období dospívání ještě rozděluje nejčastěji na dvě etapy:

období pubescence (11 - 15 let)

období adolescence (15 - 20-22 let)

Pro tuto diplomovou práci je důležité období adolescence, jelikož v něm nastává přechod ze základní školy na školu střední.

Erikson řadí období adolescence do 5.stádia životního cyklu (z 8 stádií životního cyklu) a za vývojový úkol považuje vytvoření identity vlastního já. Adolescent není dítě ani dospělý, který je schopný převzít odpovědnost za důsledky svého rozhodování. Dochází postupně k plné reprodukční zralosti, dokončuje se tělesný růst, mění se sebepojetí . Adolescence je chápána jako přechodné stádium ve smyslu přechodu od období nutné závislosti na druhých lidech do stádia relativní nezávislosti na druhých (charakteristické pro dospělost).⁸

⁷ KREJČÍŘOVÁ, Dana: Vývojová psychologie. Grada 1998.

⁸ MACEK, Petr: Adolescence. Portál 1999.

Pocit nezávislosti a vzpoury proti autoritám je vývojově důležitý. Pubescent potřebuje ukázat a pocítit své kompetence. Po prožití tohoto období posílí jedinec své já a dojde u něj k rozvoji identity. U mentálně postižených jedinců, kteří mají nedostatek kompetencí k samostatnosti a nezávislosti nelze vývojový mezník v adolescenci zcela využít. Vývoj osobnosti jedince s mentálním postižením probíhá odlišně. Odlišnost vývoje je závislá na hloubce postižení.

Odpoutání se od rodiny u mentálně postižených jedinců je velmi nepravděpodobné. Mnohdy si rodiče mentálně postižených neuvědomují jejich potřebu nezávislosti a vlastního sebeprosazování. Často své potomky považují za děti i v jejich dospělosti.

„Pro mladého člověka s mentálním postižením období adolescence prakticky neexistuje. Jeho život determinuje očekávání, postoje, hodnoty a předsudky společnosti vnímající handicap jako jeho osobní tragédii.“⁹

Jsou zde patrné projevy, které se vyskytují většinou u jedinců ve věku adolescence. Jsou to emoční nestabilita, nápadné změny nálad, impulsivita v jednání, nestálost, nepředvídatelnost reakcí a postojů, zvýšená unavitelnost, snížená koncentrace pozornosti spojená s emoční nestálostí. Někteří nerozumí svým projevům chování a „utíkají do svého vnitřního světa“. Období puberty a adolescence patří mezi složitá období dospívajících a jejich rodičů.

⁹ ŠIŠKA, Jan: Mimořádná dospělost. Karolinum 2005. (str. 37)

Mimořádný význam má v tomto období vrstevnická skupina, kde si dospívající ověřuje svou identitu. Pro postižené jedince má vrstevnická skupina stejný význam, ale zařazení do takové skupiny bývá komplikovanější. Osoby s mentálním postižením se ocitají ve vrstevnické skupině intaktních osob na okraji skupiny. Pokud má skupina mírně asociální charakter toleruje jedince s mentálním postižením pro jejich snadnou manipulovatelnost a využije je k delikventním činnostem. Často jsou osoby s mentálním postižením ve skupině zdravých vrstevníků izolováni. Postavení ve skupině velmi ovlivňuje jejich sebehodnocení a hodnocení svých schopností. Těžko odhadují své možnosti, v dané situaci často jednají impulsivně bez uvědomění si důsledků svého jednání. Jejich chování se stává nápadné a vybočuje z normy. Jedinci, kteří nesplňují podmínky normy a jakkoli se liší jsou zbytkem společnosti odmítáni. Odmítnutí, posměšky, celkový negativní postoj okolí k postiženému má vliv na jeho zdravotní a psychický stav.

3. Systém speciálního školství v České republice pro žáky s mentálním postižením

Speciální školy jsou určeny žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří se nemohou vzdělávat v běžných školách. Systém speciálního školství zasahuje do předškolního, základního a středního vzdělávání. Pro žáky bez mentálního postižení poskytují speciální školy vzdělání shodné s učivem na běžných školách. V současné době mohou žáci se speciálními vzdělávacími potřebami navštěvovat speciální školy, speciální třídy při běžných školách nebo být integrováni do běžné školy.

Před rokem 1989 byl systém speciálního školství velmi úzký. Žáci se zdravotním postižením se vzdělávali ve školách pro žáky vyžadující zvláštní péči. Ředitel základní školy mohl dítě zbavit povinné školní docházky. Tento úkon byl neodvolatelný a nebyl brán zřetel na pozdější vývoj dítěte. V dnešní společnosti je pro žáky s mentálním postižením připraven prostupující systém škol.

V předškolním vzdělávání mohou navštěvovat speciální mateřskou školu nebo speciální třídu pro mentálně postižené děti při mateřské škole. Organizace speciální mateřské školy je obdobná jako v běžné mateřské škole a mimo formativní a informativní funkce plní ještě funkci rehabilitační, diagnostickou, reedukační, kompenzační a respitní.

Základní vzdělávání pro žáky s mentální retardací probíhá na základní škole praktické, základní škole speciální, přípravných stupních nebo v rehabilitačních třídách.

Pokud je to vhodné, může být žák s mentálním postižením integrován v běžné základní škole.

Základní škola praktická (dříve zvláštní škola) je určena pro žáky s lehkou mentální retardací, velmi často ji navštěvují i žáci v pásmu podprůměru nebo v hraničním pásmu, kteří se nemohou s úspěchem vzdělávat na základní škole. S pomocí speciálních výchovných a vzdělávacích prostředků se pedagogové snaží dosáhnout u žáků nejvyšší úrovně znalostí a dovedností pro zapojení do běžného života.

Základní školu speciální (dříve pomocná škola) navštěvují většinou žáci v pásmu střední mentální retardace. Struktura a organizace výuky je od běžného typu škol značně rozdílná. Vzdělávání těchto žáků vyžaduje speciálně-pedagogické znalosti, odbornou péči a vhodně upravené podmínky. Značný důraz je kladen na individuální schopnosti a dovednosti žáků.

Pro žáky s těžším stupněm mentální retardace se zřizuje **přípravný stupeň pomocné školy**, který má zvláštní učební plán bez jednotlivých předmětů obsahující výchovy (smyslová, rozumová, pracovní, výtvarná, tělesná, hudební výchova). Pro děti s těžkým mentálním postižením, které jim znemožňuje účastnit se vzdělávání na základní škole praktické či na základní škole speciální, byly zřízeny **rehabilitační třídy**. V těchto třídách si žáci osvojují elementární vědomosti, dovednosti a návyky, které jim umožní alespoň částečnou míru soběstačnosti.

Po ukončení základního vzdělání mohou žáci pokračovat studiem na středních odborných učilištích, odborných učilištích, speciálních středních odborných

učilištích nebo na praktické škole. **Střední odborné učiliště** nabízí studium učebních oborů zakončených závěrečnou učňovskou zkouškou, zde mohou studovat žáci, kteří ukončili devátý ročník základní školy praktické a úspěšně složili přijímací zkoušky. Většinou absolventi zvláštních škol praktických dále studují na odborných učilištích. **Odborná učiliště** nabízejí 2-3leté učební obory ukončené výučním listem.

Pro absolventy, kteří nechtějí nebo nemohou studovat na odborném učilišti jsou dostupné **praktické školy** dvouleté, jednoleté a do školního roku 2004/2005 byla možnost studovat na praktické škole s tříletou přípravou.

4. STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

4.1 System středního vzdělávání

Střední vzdělávání se realizuje na gymnáziu, střední odborné škole, konzervatoři, středním odborném učilišti a praktické škole. Uvedené typy škol zajišťují vzdělávání a praktickou odbornou přípravu pro žáky po ukončení povinné školní docházky. Střední školy navštěvují studenti většinou ve věku 15-19 let. U žáků se speciálními vzdělávacími potřebami bývá věková hranice vyšší.

1.ledna 2005 vstoupil v platnost nový školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Stanovuje zásady a cíle vzdělávání, dvouúrovňový systém vzdělávacích programů, který tvoří školy, kde se vyučuje podle rámcově vzdělávacích programů a školská zařízení, která doplňují vzdělávání na školách. Ministerstvo školství postupně vydává pro každou vzdělávací úroveň rámcově vzdělávací program. Rámcově vzdělávací program je závazným dokumentem pro tvorbu školních vzdělávacích programů. Každá skupina rámcově vzdělávacích programů bude posuzována samostatně a po jejím schválení budou mít školy dva roky na vytvoření svého školního vzdělávacího plánu. Rámcově vzdělávací programy otevírají středním školám možnost modernizovat výuku a uplatnit své pojetí. Nově by se do této oblasti měla zapojit spolupráce s budoucími zaměstnavateli absolventů. Tímto krokem by se usnadnil absolventům středních škol vstup na trh práce.

Nyní je středoškolské vzdělávání členěno do tří stupňů podle délky vzdělávacího programu:

- střední vzdělání (1-2 roky)
- střední vzdělání s výučním listem (2-3 roky)
- střední vzdělání s maturitní zkouškou

Školy s 1-2letými obory spadají zčásti do speciálního školství.

Cílem středního vzdělávání je rozvíjet dovednosti, vědomosti získané v základním vzdělávání a vytváří předpoklady pro budoucí plnohodnotný život a vykonávání zaměstnání.

V rámci prostupnosti vzdělávací soustavy mohli do roku 2000 absolventi zvláštních škol absolvovat kurz k doplnění vzdělání na úrovni základní školy. Po jeho úspěšném dokončení, měli stejné vzdělání jako absolventi základních škol a mohli vykonávat přijímací řízení na všechny druhy středních škol. Od roku 2000 se mohou všichni absolventi, kteří ukončili povinnou školní docházku, hlásit na všechny typy středních škol. Pro přijetí na vybranou střední školu je nutné splnit požadavky přijímacího řízení dané školy.

4.2 Příjímání řízení

Podmínky a průběh přijímacího řízení na střední školy stanovuje vyhláška č.671/2004 Sb., která stanovuje podrobnosti o organizaci přijímacího řízení ke vzdělávání na středních školách.

Přihlášky ke studiu na střední školu se podávají na předepsaných tiskopisech. Do 28.února řediteli základní školy (základní školy praktické, základní školy speciální) a do 15.března řediteli střední školy.

Ředitel střední školy zveřejní nejpozději do konce ledna nejvyšší možný počet míst pro uchazeče o studium do příslušného oboru. Ředitel školy rozhoduje o přijetí uchazeče. Rozhodnutí o nepřijetí či přijetí na danou školu je povinen ředitel školy odeslat do 7 dnů od konání přijímacího řízení.

Ředitel školy stanoví průběh přijímacího řízení a nároky na uchazeče o studium. Pokud se jedná o přijímací řízení na praktickou školu je nutné zohlednit zdravotní stav uchazeče, jeho schopnosti vyjadřování. Při nízkém počtu uchazečů o studium je též vhodné přijímací řízení učinit. Uchazečům přijímací pohovor posílí ego, vyvolá pocit důležitosti a možnosti rozhodnout o svém dalším studiu. Pro uchazeče ze základní školy praktické a základní školy speciální má přijímací řízení svou důležitost.

Mezi kritéria přijímacího řízení na praktickou školu dvouletou je možné zařadit:

1. Znalosti základní školy praktické
2. Znalosti základní školy speciální
3. Test všeobecných znalostí z obou základních škol
4. Praktická zkouška, získání základní informace o motorické dovednosti studenta vzhledem k jeho handicapu
5. Ústní pohovor

Ukázka přijímacího testu:¹⁰

PŘÍJMENÍ:

JMÉNO:

DATUM NAROZENÍ:

BYDLIŠTĚ:

Písemný test

1. Napiš jméno našeho pana prezidenta
2. Napiš jméno řeky, která protéká Prahou
3. Z čeho se vyrábí tvaroh
4. Kolik korun stojí chléb
5. Jaké oblečení nosíš rád/ráda/
6. Vyjmenuj členy v rodině
7. Napiš města, která znáš
8. Napiš, jaké máš zájmy, co Tě baví
9. Namaluj zvíře, které máš rád /ráda/

Praktická část

Praktická část měla dvě části. V první části mají uchazeči o studium přišít knoflík na kus látky, ve druhé části dostanou předkreslené geometrické tvary, které vystřihnou a nalepí na předem připravené papíry.

¹⁰ test Školy Karla Herforda

4.3 Ukončení studia

Žák může konat závěrečnou zkoušku pokud úspěšně ukončil poslední ročník středního vzdělávání, nejdéle však do 5 let od ukončení posledního ročníku.

Ukončení studia na středních školách a učilištích upravuje Vyhláška č.672/2004 a školský zákon č.561/2006¹¹:

§72 uvádí: "Vzdělávání ve vzdělávacích programech v oborech vzdělání vedoucích k dosažení středního vzdělání se ukončuje závěrečnou zkouškou. Dokladem o dosažení středního vzdělání je vysvědčení o závěrečné zkoušce."

Účelem závěrečné zkoušky je ověřit zvládnutí zadaného učiva v osnovách příslušného oboru, ověřit dovednosti a vědomosti důležité pro další vzdělávání nebo uplatnění na trhu práce.

Závěrečné zkoušky, kde se dosahuje středního vzdělání se konají z odborných předmětů a teoretické zkoušky z odborných předmětů. Odborné předměty, jejichž učivo je obsahem teoretické a praktické zkoušky jsou stanoveny ve školním vzdělávacím programu. Do doby vydání rámcově vzdělávacích programů se postupuje podle dosavadních učebních osnov daného oboru. Pojetí a obsah závěrečných zkoušek stanoví ředitel školy. U některých studentů se zdravotním znevýhodněním je náplň závěrečných zkoušek obtížně sestavitelná. Záleží na hloubce a míře postižení.

¹¹ Zákon č. 561/2004 Sb. Ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Před zahájením závěrečných zkoušek se žáci neúčastní vyučování po dobu 4 vyučovacích dnů. Termín studijního volna stanoví ředitel školy. Studijní volno u studentů s mentálním postižením se může stát problémem. Problémy se studijním volnem mohou mít studenti, kteří nepochopí nezbytnost volných dnů pro studium a chtějí chodit do školy a rodiče studentů, kteří nemohou v době volna zůstat doma sami.

Závěrečné zkoušky probíhají před zkušební komisí. O známkách z jednotlivých zkoušek se usnáší zkušební komise a při rovnosti hlasů, rozhoduje o známce předseda komise. Úspěšné zvládnutí závěrečných zkoušek dosáhne student, pokud úspěšně složí všechny zkoušky, které jsou součástí závěrečných zkoušek. Při neúspěchu může student opakovat maximálně dvakrát každou zkoušku.

Otázky k závěrečné zkoušce pro praktickou školu dvouletou¹²

Praktická cvičení - příprava pokrmů

I. verze

1. Stolování, pravidla společenského chování u stolu, úprava stolu
2. Stolničení - stolní a kuchyňské vybavení
3. Mléko a mléčné výrobky (dělení, význam)
4. Zelenina - jak ji dělíme, jak ji využíváme v kuchyni
5. Ovoce domácí a jižní - význam a použití

¹² Závěrečné zkoušky Škol Karla Herforta

6. Druhy masa a jejich úpravy
7. Tepelné úpravy pokrmů. Polévky - vývar, zahuštěné, nezahuštěné
8. Konzervace potravin - způsoby, postupy
9. Jaká znáš těsta a výrobky z nich. Čím cukrářské výrobky plníme, čím zdobíme
10. Studená kuchyně - které potraviny používáme
11. Diety - druhy. Zásady pro dietu žaludeční a dietu diabetickou
12. Přílohy k pokrmům - druhy, úpravy, příklady použití
13. Tepelné úpravy masa - způsoby a příklady pokrmů
14. Nápoje. Druhy, způsoby podávání
15. Omáčky - rozdělení, příklady

II. verze

1. Předveď prostření stolu pro 1 osobu se skladbou: polévka, hlavní pokrm, džus
2. Zelenina a ovoce: roztríd' obrázky
3. Mléčné výrobky - vyber správné obrázky nebo ukázky obalů
4. Poznej základní koření: pepř, majoránka, kmín, paprika, hřebíček, kari, bobkový list, nové koření. Kde použijeme kmín a kde papriku?
5. Vyber obrázky zvířat, z kterých jíme maso
6. Pojmenuj ovoce a zeleninu na obrázcích
7. Ukaž pomůcky, které potřebujeme v kuchyni. K čemu je používáme?
8. Vyber suroviny pro přípravu těsta

9. Vyber zeleninu, kterou můžeme strouhat na struhadle
10. Ukaž naběračku, metlu, štětku, škrabku na brambory a vařečku

Pro značnou diferenciaci ve schopnostech studentů je vhodné připravit pro závěrečné zkoušky více variant testů a praktických cvičení.

Každý student rád zažívá úspěch a chce sobě a svému okolí ukázat své studijní úspěchy, proto je důležité v přípustné míře sestavit závěrečné zkoušky s ohledem na individuální potřeby studentů se středně těžkým mentálním postižením.

4.4 Požadavky na vzdělávání pedagogů

Pracovní podmínky učitelů se řídí zákoníkem práce. Učitelé všeobecně vzdělávacích předmětů na 2.stupni ZŠ a SŠ získávají kvalifikaci v 5letém magisterském studiu na pedagogických fakultách. Učitelé odborných předmětů se připravují v magisterském studiu na specializovaných vysokých školách a učitelskou kvalifikaci získají následným pedagogickým studiem. Učitelé praktického vyučování a učitelé odborného výcviku se mohou připravovat na specializovaných vysokých školách a učitelskou kvalifikaci získají následným pedagogickým studiem nebo mohou studovat na vyšších odborných školách. Zákon o pedagogických pracovnících stanoví povinnost dalšího vzdělávání pedagogů.

Pedagogové na praktických školách by měli mít vysokoškolské vzdělání. Pokud by měli vysokoškolské vzdělání pro střední školy, mohlo by se v praxi stát, že by

na studenty kladly vysoké nároky a látka by byla vykládána nesrozumitelně pro studenty s mentálním handicapem. Vhodnější kvalifikaci získají učitelé praktických škol studiem speciální pedagogiky. Často ředitelé škol nepožadují studium speciální pedagogiky a dávají přednost pedagogům s vhodným přístupem ke studentům, s praxí ve speciálním školství a s velkou mírou kreativity. Souběžně s pracovním poměrem si pedagogové studium speciální pedagogiky mohou dostudovat.

4.5 Osobnost pedagoga

Pedagogova osobnost má ve vyučovací a výchovné práci rozhodující, hlavní úlohu. Vliv pedagoga nemohou nahradit učebnice, soustava trestů a povzbuzování. Osobní příklad pedagoga a jeho osobnost jsou nenahraditelné. Nemůžeme však podceňovat význam slovního působení pedagoga, které má často sugestivní dosah.

Velkou důležitost pro práci pedagoga má profil jeho osobnosti. Profil osobnosti tvoří vlastnosti *primární*, které jsou vrozené nebo získané v raném dětství (např. sociabilita, sebekontrola, emocionální stabilita a další), *sekundární* získané výchovou a vzděláním a vlastnosti *terciální* neboli nadstavbové (systém hodnot, postojů).

Každý odborník by si měl uvědomovat širší souvislosti své profese. Všechny obory zaměřené na péči o člověka mají vedle racionální podstaty i aspekty etické.

U speciálních pedagogů je nutná vyšší míra altruismu, sociální otevřenost, která má podklad ve schopnosti vcítit se do postiženého. Jen na dokonalé znalosti problému, na detailní znalosti povahy postižení a na optimálním reagování na projevy chování a prožívání dítěte se může utvářet kreativita speciálního pedagoga.

U speciálních pedagogů jsou požadavky na zvláštní typ schopností při řešení speciálních situací a problémů při výchovných a vzdělávacích činnostech. Stále musí počítat se zákonitostmi plynoucími z daného typu postižení a přizpůsobit tomu výuku. Projeví se náročnost na uspořádání učební jednotky. Pedagog by měl mít rozsáhlé vědomosti, intelektuální dovednosti, schopnosti a tvůrčí myšlení.

5. Praktická škola

5.1 Legislativa

Od roku 1989, kdy nastaly v naší zemi politické změny, se začalo pozvolna měnit i české školství. Začala se měnit i soustava středních škol. Střední odborné školy nabízely studium 2-3 letých oborů ukončených závěrečnou zkouškou. Na středních odborných učilištích byla možnost studovat také 2-3leté obory zakončené závěrečnou zkouškou a pro žáky, kteří ukončili studium na základní škole v nižších ročnících, zde byly obory se speciálně upravenými učebními plány.

Vycházelo se ze školského zákona č. 29/1984 Sb.¹³ - Zákon federálního shromáždění o soustavě základních a středních škol, který nařizuje:

- § 9 - střední odborné učiliště připravuje pro výkon dělnických povolání a odborných činností odpovídajících příslušnému učebnímu oboru. Toto studium se ukončuje závěrečnou zkouškou.

- střední odborné učiliště zajišťuje žákům teoretické vyučování, praktické vyučování a výchovu mimo vyučování, může také zajišťovat jen teoretické vyučování a výchovu mimo vyučování nebo praktické vyučování a výchovu mimo vyučování.

Ministerstvo školství v dohodě s Ministerstvem zdravotnictví stanoví vyhláškou učební a studijní obory vhodné pro žáky se změněnou pracovní schopností.

¹³ Zákon č. 29/1984 Sb. ze dne 22. března 1984 o soustavě základních a středních škol

Stále v českém školství chyběl systém středního školství pro žáky s mentálním handicapem, kteří ukončili povinnou školní docházku v nižším stupni základní školy nebo ukončili docházku na zvláštní škole a nebyli schopni studovat na odborných učilištích.

V roce 1992 vytvořil pracovní kolektiv při odboru 24 MŠMT koncepci Speciální rodinná škola, která byla původně určena pro žáky zvláštních škol, kteří se vzhledem ke svým studijním výsledkům a z kapacitních důvodů nedostali na odborná učiliště a neměli jinou možnost pokračovat v dalším vzdělávání. Během ověřování experimentu v roce 1993 se zjistilo, že pro tento typ školy zůstali žáci s poměrně širokou škálou schopností ve vzdělávání. Byla rozpracována koncepce speciální rodinné školy, kde mělo trvat vzdělávání tři roky a byla určena pro schopnější žáky. Pro žáky s hlubšími vzdělávacími obtížemi byla vytvořena koncepce praktické rodinné školy. Jednalo se o první pokus zařazení těchto žáků do vzdělávacího systému středního školství. Projekt rozpracovával Výzkumný ústav pedagogický v Praze.

Praktická rodinná škola měla umožnit studium absolventům ze základních škol, kteří ukončili vzdělávání dříve než v 9.ročníku, absolventům zvláštních škol a absolventům z pomocných škol. Postupným ověřováním experimentu se zjistilo, že neprofesní charakter školy znevýhodňuje absolventy při hledání zaměstnání. Praktická rodinná škola byla rozšířena o různé druhy praktických činností poloprofesního charakteru podle regionálních potřeb. Během experimentálního období v letech 1992 - 1995

se koncepce sjednotila po obsahové i názvoslovné stránce a praktická rodinná škola se rozdělila podle svého

zaměření, délky studia a složení žáků. Z konceptu praktické rodinné školy se vycházelo při vzniku nových typů praktických škol. Délka školní docházky se diferencovala a ve školském systému se objevily praktické školy s tříletou přípravou, praktické školy s dvouletou přípravou a praktické školy s jednoletou přípravou.

Zakotvení v síti škol dal praktické škole Zákon č. 258/1996¹⁴ Sb. - tzv. školský zákon v paragrafech 28 a 32.

§ 28 - speciální školy poskytují pomoci zvláštních výchovných a vyučovacích metod, prostředků a forem výchovu a vzdělávání žákům mentálně, smyslově nebo tělesně postiženým, žákům s vadami řeči, žákům s více vadami, žákům obtížně vychovatelným a žákům nemocným a oslabeným, umístěným ve zdravotnických zařízeních; připravují tyto žáky k začlenění do pracovního procesu a života společnosti.

- speciálními školami jsou také zvláštní školy, odborná učiliště, praktické školy a pomocné školy.

§ 32 - praktická škola připravuje žáky pro výkon jednoduchých činností. Příprava trvá jeden až tři roky.

tříletá příprava v praktické škole se ukončuje úspěšným vykonáním závěrečné zkoušky, v jednoleté a dvouleté přípravě vydáním závěrečného vysvědčení.

¹⁴ Zákon č. 258/1996 o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), upravuje zákon č. 29/1984

Školský zákon 258/1996 doplňuje vyhláška 127/1997¹⁵
O speciálních školách a speciálních mateřských školách.

§ 3 - praktická škola s tříletou přípravou připravuje žáky pro výkon jednoduchých činností se zaměřením odpovídajícím jednotlivým skupinám povolání nebo se zaměřením na vedení domácnosti. Praktická škola s dvouletou přípravou připravuje žáky pro získání základních dovedností pro výkon jednoduchých činností v oblastech praktického života. Praktická škola s jednoletou přípravou připravuje žáky pro výkon jednoduchých konkrétních činností.

Školský zákon č.561/2004 stanovuje získání středního vzdělání na školách s délkou studia 1-2 roky. Z tohoto důvodu byly od školního roku 2005/2006 zrušeny praktické školy s tříletou přípravou. Pokud by student chtěl studovat tříletou školu má možnost si vybrat z nabídky odborných učilišť. Avšak odborná učiliště nemají své učební osnovy přizpůsobeny pro studenty se středně těžkým mentálním postižením. Zákon nezohledňuje skutečnost, že pro tyto studenty je delší studium nezbytné. Často studenti využijí možnosti studium na praktické škole dvouleté nebo jednoleté opakovat.

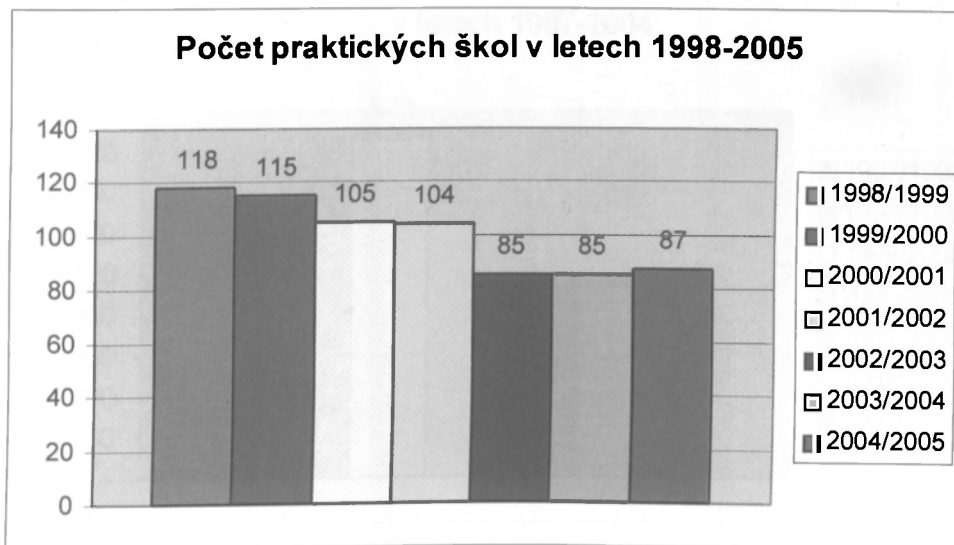
5.2 Statistické údaje

Informace a data v grafech zahrnují údaje od školního roku 1998/1999 do školního roku 2004/2005. Přesný počet praktických škol v České Republice v době jejich vzniku až

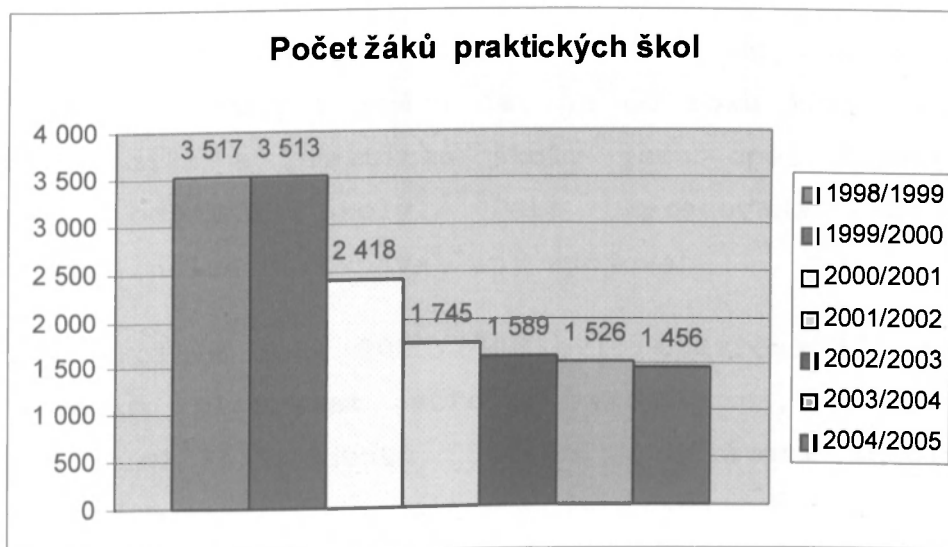
¹⁵ Vyhláška MŠMT č. 127 ze dne 7. května 1997 o speciálních školách s speciálních mateřských školách

do roku 1997/1998 nelze zjistit, jelikož tento typ škol byl zařazen mezi gymnázia a střední odborné školy.

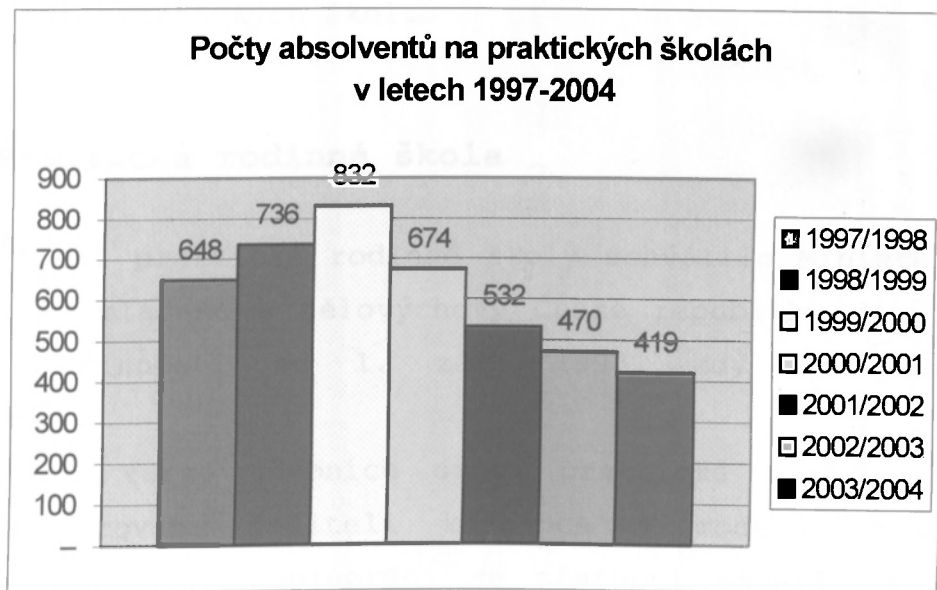
Graf č.1

Graf č.2

Graf č.3

Pro lepší názornost jsem z tabulek zařazených v příloze číslo 2 sestavila grafy.

Údaje za školní rok 2005/2006 nejsou v grafech uvedeny, protože při sběru dat je od roku 2005 používána nová metodika a praktické školy jsou opět řazeny mezi střední odborné školy. Data zpracována rozdílnými metodikami nelze porovnávat ani spojovat.

Ve školním roce 2005/2006 bylo otevřeno 121 škol se vzdělávacím programem střední vzdělávání, tyto školy navštěvuje 2296 studentů. Střední vzdělávání absolvovalo 852 studentů.

Při psaní této práce nebyla data za školní rok 2006/2007 k dispozici. Aktuální situaci jsem se pokusila zmapovat rozesláním dotazníků, které byly adresovány ředitelům praktických škol.

5.3 Praktická rodinná škola

Pojetí praktické rodinné školy schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky dne 14.5. 1993 s účinností od 1. září 1993, kdy byl otevřen 1. ročník.

První verze učebních osnov praktické rodinné školy byla zpracována řešiteli koncepce a modelu praktické rodinné školy ve spolupráci se zástupci experimentálních speciálních rodinných škol při odborných učilištích a některých zvláštních škol.

Praktická rodinná škola byla dvouletá škola neprofesního typu. Vhodná byla hlavně pro absolventky, zvláštních škol, speciálních základních škol, pro nejúspěšnější žáky škol pomocných nebo pro žáky ze základních škol, kteří nedosáhli základního vzdělání. Z důvodu zájmu chlapců o tento typ školy byly učební osnovy pozměněny a zařadily se do výuky údržbářské a domovnícké práce v domácnosti.

Do praktické školy rodinné mohli žáci nastoupit i s časovým odstupem od ukončení předcházející školy. Ze zdravotních nebo jiných závažných důvodů mohli žáci každý ročník opakovat. Důraz při vzdělávání na této škole

byl kladen na upevňování a prohlubování vědomostí a praktických dovedností žáků pro rodinný život, výchovu dětí a pro výkon dalších jednoduchých pracovních činností. Metody a formy práce musí respektovat specifické zvláštnosti žáků a odpovídat cílům přípravy v praktické rodinné škole. Výuka ve všech předmětech probíhala především formou praktických cvičení.

Studium bylo ukončeno po skončení druhého ročníku vydáním osvědčení o absolvování praktické rodinné školy. Absolventi praktické rodinné školy se mohli uplatnit při vedení své domácnosti, v zemědělství a jako pomocní pracovníci ve zdravotnických, sociálních a stravovacích zařízeních.

Poznámky k učebnímu plánu praktické rodinné školy:

- Ředitel praktické rodinné školy má možnost provést úpravy hodinové dotace jednotlivých předmětů až do 20 % celkového počtu týdenních vyučovacích hodin určeného učebním plánem s tím, že z učebního plánu nebude vypuštěn žádný povinný předmět a stanovený počet vyučovacích hodin nebude překročen.
- Obsah učiva si může vyučující upravit až do výše 30 % jeho rozsahu k lepšímu přizpůsobení učiva specifickým potřebám žáků
- Pro třetí hodinu tělesné výchovy platí pokyn MŠMT ČR k jejímu postupnému zavádění podle podmínek školy do roku 1994.
- Struktura volitelných vyučovacích předmětů je v plné kompetenci ředitele školy. Vyučovat lze všechny volitelné předměty, nebo jednotlivě, popřípadě jejich

kombinaci v rámci stanoveného počtu hodin. V druhém ročníku lze strukturu změnit.

- Soustavu volitelných předmětů může ředitel školy doplnit podle personálních a materiálních podmínek školy, podle podmínek regionu, popř. zájmu žáků.
- Časovou dotaci pro volitelné předměty, uvedenou v učebním plánu, může ředitel školy využít k posílení předmětů povinných.
- Struktura nepovinných předmětů je v plné kompetenci ředitele školy. Doporučují se: hra na hudební nástroj, dramatická výchova, náboženství, cizí jazyk, společenská výchova a tanec, psaní strojem atd.
- V zájmu efektivní výuky a bezpečnosti práce i možnosti uplatnění zásady individuálního přístupu k žákům se třídy v odborně praktických předmětech a volitelných předmětech dělí na skupiny s optimálním počtem žáků.
- Organizování praxe žáků je v kompetenci ředitele školy.

Podle potřeb žáků je možné poskytovat individuálně logopedickou, oftalmopedickou, rehabilitační péči a to každou v rozsahu jedné vyučovací hodiny.

Učební plán praktické rodinné školy:

Tab.č.1

Kategorie a názvy vyučovacích předmětů	Počet hod/týd	
	1.ročník	2. Ročník
1. Povinné předměty		
A. Všeobecně vzdělávací		
Český jazyk, literatura	2	2
Výchova k občanství	1	1
Matematika	2	2
Výtvarná výchova	1	1
Hudební výchova	1	1
Tělesná výchova	2-3	2-3
B. Odborně praktické		
Rodinná výchova	5	5
Ruční práce	5	5
Příprava pokrmů	5	5
2. Volitelné předměty		
Pěstitelství	4	4
Chovatelství	4	4
Zdravotní výchova a péče o nemocné	4	4
Drobná údržba	4	4
Celkem hod/tyd	28	28
Nepovinné předměty	1	1

Učební osnovy u vybraných předmětů:

Český jazyk a literatura

Předmět tvoří dvě složky český jazyk a literatura. Český jazyk v sobě zahrnuje vyučování jazyka a slohu. Výuka jazyka a slohu je vzájemně propojena. Zaměření výuky je na komunikativní funkci jazyka, žáci by se měli naučit

vyjadřovat písemnou i ústní formou. V hodinách literatury je cílem rozvíjet u žáků čtenářské, vyjadřovací a tvořivé dovednosti a schopnosti. Vést je ke čtení, pochopení čteného textu a k jeho jednoduché interpretaci.

Výchova k občanství

Cílem výchovy k občanství je poskytovat žákům základní vědomosti o podstatě a fungování demokratické společnosti. Informuje o povinnostech a právech občanů v České republice a stručně seznamuje s právními předpisy, normami. Snaží se u žáků vytvářet základy právního vědomí a občanské odpovědnosti.

Vedle vzdělávací složky se uplatňuje i složka výchovná, zaměřená na vytváření humánních vztahů mezi lidmi, v rodině, na pracovišti.

Matematika

Cílem předmětu je poskytnout žákům vědomosti, dovednosti, které budou moci uplatnit v běžném životě. Při vyučování jsou žáci vedeni k aktivní a samostatné práci s ohledem na jejich mentální úroveň. Při řešení úloh je nutné věnovat soustavnou pozornost správnosti postupu a jeho účelnosti. Numerické počítání je možné i s pomocí kalkulačtoru.

Ruční práce

Poskytují žákům základní vědomosti a dovednosti z oblasti odívání a módy, ručních prací a údržby oděvů pro potřeby domácnosti a rodiny. Žáci by se měli seznámit se

základními poznatky o oděvních materiálech, o zásadách při údržbě a úpravě oděvů. Vypěstovat si základní dovednosti při šití, háčkování, pletení a tyto dovednosti umět využít v praktickém životě.

Příprava pokrmů

Obsah předmětu poskytuje žákům základní vědomosti a dovednosti pro přípravu stravy v rodině s ohledem na potřeby zdravé výživy a přispívá k výchově ke zdravému způsobu života. V průběhu vyučování by žáci měli zvládnout např. dovednosti při přípravě stravy, osvojit si základní vědomosti v oblasti zdravé výživy, umět sestavit jídelníček, umět se orientovat v kuchařských knihách. Obsah učiva navazuje na učivo v pracovní výchově se zaměřením na práce v domácnosti. Koncepte předmětu je založena především na praktických cvičeních.

Osnovy předmětu jsou zpracovány rámcově. Rozsah tématických celků je volen podle schopnosti a možnosti žáků.

Chovatelství

Cílem předmětu je rozvíjet u žáků zájem o chov hospodářských zvířat a poskytnout základní vědomosti o chovu drobných hospodářských zvířat. Ukázat žákům spojení záliby a praktické užitečnosti a vybavit je potřebnými znalostmi při zřizování vlastních domácích chovů.

Učivo není rozděleno do ročníků ani vyučovacích hodin. Průběh vyučování se řídí složením žáků, podmínkami pro výuku a předpokládanou orientací žáků.

Předmět chovatelství nebyl do nových osnov praktické školy zařazen.

Učební osnovy byly ověřovány v letech 1993 - 1995. Po dvouletém ověřování byl celý koncept pozměněn a vznikla zde praktická škola s tříletou přípravou a praktická škola s jednoletou přípravou.

5.4 Praktická škola s tříletou přípravou

Praktická škola s tříletou přípravou měla za úkol připravovat žáky pro výkon jednoduchých činností se zaměřením na určitá povolání nebo se zaměřením na péči o rodinu a vedení domácnosti. Vzdělávacím cílem bylo poskytnout žákům doplnění a rozšíření všeobecného vzdělání, sdělit základy odborného vzdělání a základy manuálních dovedností v oboru podle zaměření přípravy.

Byla určena pro žáky, kteří úspěšně ukončili docházku na zvláštní škole, ukončili povinnou školní docházku v nižším než devátém ročníku zvláštní či základní školy.

Učební plán praktické školy tříleté vydalo MŠMT dne 26.6.1996 s platností od 1.9. 1996.

Poznámky k učebnímu plánu:

- Stanovené hodinové dotace povinných předmětů lze upravit až do výše 10 % z celkového týdenního počtu vyučovacích hodin v příslušném ročníku za podmínky, že bude vyučováno všem předmětům a celkový týdenní počet vyučovacích hodin nebude překročen.
- Obsah učiva stanoveného učebními osnovami lze upravit až do 30 % jeho rozsahu zařazením nových poznatků

v předmětech a k lepšímu přizpůsobení učiva specifickým potřebám žáků.

- O obsahu volitelných předmětů a výběru zařízení nepovinných předmětů rozhodne ředitel školy s ohledem na potřeby žáků.
- Výuka ve školním roce trvá 40 týdnů. Učivo je v učebních osnovách rozvrženo do 33 týdnů. Zbývajících 7 týdnů je určeno na opakování učiva a exkurze, zaměřené na upevňování a prohlubování učiva.

Učební plán praktické školy s tříletou přípravou

Tab.č.2

Kategorie a názvy vyučovacích předmětů	Ročník		
	1.	2.	3.
Povinné předměty			
Všeobecně vzdělávací předměty			
Český jazyk a literatura	2	2	2
Matematika	2	2	2
Občanská výchova	1	1	1
Tělesná výchova	2	2	2
Odborné předměty teoretické	8	6	6
Praktická cvičení	14	16	16
Volitelné předměty	3	4	4
CELKEM	32	33	33
Nepovinné předměty	2	2	2

Učební osnovy všeobecně vzdělávacích předmětů

Učební osnovy všeobecně vzdělávacích předmětů (český jazyk, matematika, občanská výchova, tělesná výchova) byly pro všechny obory praktické školy s tříletou přípravou

stejně. Podle zaměření oborů se k těmto předmětům přiřadily odborné předměty.

Český jazyk

Předmět tvoří dvě složky - český jazyk (sloh, český jazyk) a literatura. Obě složky mají shodnou hodinovou dotaci. Cílem vyučování je vzbudit u žáků zájem a snahu o pohoťové, vhodné a pravopisně správné písemné a ústní vyjadřování, rozvíjet logické myšlení a prohlubovat mezioborové vztahy s ostatními předměty.

Matematika

Cílem je poskytnout žákům systém matematických vědomostí, dovedností a návyků. Schopnost aplikace získaných vědomostí v praktickém životě a odborné praxi. Je nutná spolupráce s učiteli odborných předmětů.

Občanská výchova

Tento předmět má význam pro utváření osobnosti žáka jako jedince a člena společnosti. Poskytuje žákům informace o mravních a kulturních hodnotách člověka. Pomáhá studentům pochopit životní hodnoty, vztahy mezi lidmi, základní lidská práva a povinnosti. Naučí se základům právního vědomí a povědomí o systému demokracie.

Tělesná výchova

V tělesné výchově má učitel otevřený systém učiva. Skladba výuky se podřizuje aktuálním potřebám a možnostem žáků. V každé vyučovací jednotce by měl být zařazen zdravotně kondiční program. Žáci zde naleznou místo pro aktivní odpočinek, relaxační postupy, zdravé pohybové návyky, vztah k přírodě.

5.4.1 Zaměření oborů praktické školy s tříletou přípravou:

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na péči o rodinu a vedení domácnosti

Odborné předměty: rodinná a zdravotní výchova, nauka o vaření, nauka o šití, estetická výchova, praktická cvičení (vaření, ruční práce)

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na práce ve strojírenství

Odborné předměty: technologie, strojírenská technologie, strojnictví, odborné kreslení, praktická cvičení

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na zámečnické práce a údržbu

Odborné předměty: technologie, strojírenská technologie, strojnictví, odborné kreslení, praktická cvičení

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na pekařské a cukrářské práce

Odborné předměty: technologie, suroviny a výživa, zařízení a provoz, hospodářské výpočty, praktická cvičení

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na řeznické a uzenářské práce

Odborné předměty: technologie, výživa, biologie a anatomie, suroviny, stroje a zařízení, hospodářské výpočty, praktická cvičení

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na práce při šití a opravách oděvů a prádla

Odborné předměty: technologie, materiály a odívání, dílenská zařízení, praktická cvičení

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na práci se zpracováním dřeva

Odborné předměty: technologie I., technologie II., materiály, stroje a zařízení, odborné kreslení, praktická cvičení

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na práci při výrobě a zpracování papíru, kartonu a lepenek

Odborné předměty: technologie výroby, technologie zpracování, materiály, stroje a zařízení, odborné kreslení, polygrafie, praktická cvičení

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na práci ve stavebnictví

Odborné předměty: technologie, materiály, strojní zařízení, odborné kreslení, praktická cvičení

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na farmářské práce

Odborné předměty: pěstování rostlin, chov hospodářských zvířat, stroje a zařízení, hospodaření a organizace, praktická cvičení

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na kuchařské práce

Odborné předměty: technologie, potraviny a výživa, zařízení a provoz, společenská výchova, stolničení, hospodářské výpočty, praktická cvičení

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na práci v zahradnictví

Odborné předměty: základy botaniky, základy zahradnické výroby, květinářství, zelinářství, ovocnictví, praktická cvičení

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na práci ve zdravotnických zařízeních a zařízeních sociální péče

Odborné předměty: zdravotní věda, společenská výchova, rodinná výchova, potraviny a výživa, základy psychologie, epidemiologie a hygiena, základy ošetrovatelské péče, praktická cvičení

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na práci v prádelnách

Odborné předměty: technologie prání, materiály, stroje a zařízení, praktická cvičení

Praktická škola s tříletou přípravou se zaměřením na domovní údržbu

Odborné předměty: technologie, materiály, stavební konstrukce, odborné kreslení, praktická cvičení

5.5 Praktická škola s dvouletou přípravou

Nabízí žákům přípravu pro výkon jednoduchých činností v oblastech praktického života. Studium na této škole je určeno pro žáky, kteří ukončili povinnou školní docházku na zvláštní škole. Škola je neprofesního typu a přejala koncepci původní praktické rodinné školy.

Učební plán byl vydán MŠMT dne 14.5. 1993 s platností od 1.9. 1993.

Učební plán praktické školy s dvouletou přípravou

Tab.č.3

Kategorie a názvy vyučovacích předmětů	Počet hodin týdně	
	1. ročník	2. ročník
Povinné předměty		
Všeobecně vzdělávací předměty		
Český jazyk a literatura	2	2
Matematika	2	2
Občanská výchova	1	1
Výtvarná výchova	1	1
Hudební výchova	1	1
Tělesná výchova	2	2
Odborně praktické předměty		
Rodinná výchova	5	5
Ruční práce	5	5
Příprava pokrmů	5	5
Volitelné předměty	4	4
CELKEM	28	28
Nepovinné předměty	2	2

Poznámky k učebnímu plánu:

- Stanovené hodinové dotace povinných předmětů lze upravit až do výše 10 % z celkového počtu vyučovacích hodin v příslušném ročníku za podmíněk, že bude doučováno všem vyučovacím předmětům a celkový počet týdenních vyučovacích hodin nebude překročen.

- Obsah učiva stanoveného učebními osnovami lze upravit až do výše 30 % jeho rozsahu za účelem přizpůsobení učiva specifickým potřebám žáků nebo zařazení nových poznatků.
- Výběr a stanovení počtu a obsahu volitelných a nepovinných předmětů je v kompetenci ředitele školy.
- Třidy se v odborně praktických předmětech mohou dělit na skupiny s optimálním počtem šesti žáků.
- Výuka ve školním roce trvá 40 týdnů. Učivo je v učebních osnovách rozvrženo do 33 týdnů. Zbývajících 7 týdnů je určeno na opakování učiva, exkurze, zaměřené na upevňování a prohlubování učiva.

Učební osnovy všeobecně vzdělávacích předmětů

Český jazyk a literatura

Cílem českého jazyka je naučit žáky vyjadřovat se ústní a písemnou formou (tvořit samostatně jednoduché mluvené a písemné projevy).

Cílem vyučování v literatuře je prostřednictvím literárního díla rozvíjet u žáků čtenářské, vyjadřovací a tvořivé dovednosti a schopnosti. Důraz je kladen na výrazné čtení, přednes, vypravování přečteného textu, základní teoretické poznatky. Při vyučování je úzce spojena výuka českého jazyka a literatury. Obě složky se prolínají. O časové dotaci rozhoduje vyučující. Učivo slohu není rozděleno do ročníků, ale učitel si základy učiva rozvrhuje podle situace ve třídě.

Občanská výchova

Cílem občanské výchovy je poskytovat žákům základní vědomosti o podstatě a fungování demokratické společnosti a o právech a povinnostech občanů. Vytvořit u žáků základy právního vědomí a občanské odpovědnosti. Zaměřuje se také na vzájemné vztahy mezi lidmi. Vštěpuje základy mravních a estetických hodnot.

Matematika

Cílem předmětu je poskytnout žákům vědomosti a dovednosti z oboru matematiky, potřebné pro praktický život. Důraz kladen na využití získaných vědomostí v praxi. Při vyučování učitel respektuje jejich mentální úroveň a individuální zvláštnosti.

Výtvarná výchova, tělesná výchova, hudební výchova

Cílem „výchov“ je estetická kultivace žáků a rozšíření vědomostí v daném oboru. Učební osnovy jsou rámcové, obsah volně sestaven. Učitel má možnost pracovat samostatně a tvořivě podle schopností a zájmů žáků.

Tělesná výchova je pro žáky velmi vhodná pro udržování kondice, upevňování zdraví a vztahu ke sportovním aktivitám. Pokud podmínky školy dovolí doporučuje se zařadit do výuky lyžařský a turistický kurz.

Učební osnovy odborně praktických předmětů

Rodinná výchova

Obsah předmětu je založen na výchově ke zdravému životnímu stylu a k odpovědnosti při zakládání rodiny - poskytnout žákyním základní vědomosti a dovednosti z rodinného života. Při výuce se používají netradiční vyučovací formy - nácvik praktických dovedností, situační hry, využití vlastních zkušeností a také vědomostí z ostatních předmětů.

Ruční práce

Žáci se seznámí se základními dovednostmi a vědomostmi z oblasti odívání, módy, ručních prací, údržby oděvů pro potřeby domácnosti a rodiny. Seznámí se - se základními poznatky o oděvních materiálech, základními zásadami při údržbě a úpravě, s technikami šití, háčkování, pletení.

Příprava pokrmů

Žáci v tomto předmětu naleznou základní dovednosti a vědomosti pro přípravu stravy v rodině s ohledem na potřeby zdravé výživy. Měli by zvládnout: dovednosti při přípravě stravy, osvojit si základní vědomosti o zdravé výživě, umět sestavit jídelníček pro rodinu, umět využívat při vaření návody v kuchařských knihách, naučit se správně stolovat, dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce, měnit stravovací návyky podle zdravé výživy.

Koncepce předmětu klade důraz hlavně na získání praktických dovedností.

5.6 Praktická škola s jednoletou přípravou

Tzv. Praktická profesní příprava

Tento typ školy vznikl z potřeby dalšího studia pro žáky z pomocných škol a jejich uplatnění na trhu práce. Pokud by se nenašlo řešení, tito absolventi pomocných škol by byli odsouzeni k „zahálce“ a zůstali by doma u rodičů nebo by byli umístěni do ústavů sociální péče bez dalšího možného zapojení do společnosti.

Podmínkou pro přijetí je ukončená povinná školní docházka v pomocné nebo zvláštní škole. Cílem praktické profesní výuky je doplnit a rozšířit žákům teoretické a praktické vzdělání v jednoduchých činnostech a připravit je na určitou pracovní činnost. Příprava se nemusí zaměřovat pouze na výrobní činnosti, ale absolventi by mohli najít uplatnění i v oblasti sociálních služeb (domovy důchodců, ústavech sociální péče, ve speciálním školství...).

Učební plán byl vydán MŠMT dne 31.7. 1996 s platností od 1.9. 1996.

Poznámky k učebnímu plánu:

- Stanovené hodinové dotace povinných předmětů lze upravit až do výše 20 % z celkového týdenního počtu vyučovacích hodin v příslušném ročníku za podmínky, že bude vyučováno všem předmětům a týdenní počet vyučovacích hodin nebude překročen.

- Obsah učiva stanoveného učebními osnovami lze upravit až do 30 % jeho rozsahu za účelem přizpůsobení učiva specifickým potřebám žáků nebo zařazení nových poznatků.
- Rozvržení časových dotaci pro jednotlivé tématické celky ve výchovných předmětech (HV, VV, TV) je v kompetenci vyučujícího.
- O obsahu volitelných předmětů a výběru a zařazení nepovinných předmětů rozhodne ředitel školy. Doporučené předměty: psaní na stroji, práce s počítačem, dramatická výchova.
- Výuka ve školním roce trvá 40 týdnů. Učivo je v učebních osnovách rozvrženo do 33 týdnů. Zbývajících 7 týdnů je určeno na opakování učiva a exkurze zaměřené na upevňování a prohlubování učiva.

Učební plán praktcké školy sjednoletou přípravou

Tab.č.4

Povinné předměty Všeobecně vzdělávací předměty	Počet vyučovacích hodin týdně
Čtení	2
Psaní	1
Počty	1
Občanská výchova	1
Výtvarná výchova	2
Tělesná výchova	2
Hudební a pohybová výchova	2
Odborné předměty	
Rodinná výchova	4
Ruční práce	2
Praktická cvičení	12
Volitelné předměty	1
CELKEM	30

Pokud žák nezvládne vzdělávací program praktické školy s jednoletou přípravou během jednoho školního roku, má možnost opakovat ročník. Je časté, že žáci studují po dobu dvou let. Praktická cvičení by měla probíhat dva dny v týdnu ve dvou souvislých blocích na pracovištích, která poskytují žákům předpoklady k perspektivnímu pracovnímu uplatnění nebo v podmínkách budoucímu pracovišti podobných.

Při pracovní přípravě je nutné dodržovat všechna bezpečnostní opatření a důsledně respektovat individuální zvláštnosti žáků.

Práce středně a těžce mentálně postižených lidí má plnit funkci rehabilitační. Proto je nutné u těchto žáků k výuce přistupovat s citlivostí, odpovědností a na vysoké odborné úrovni.

Čtení

Mělo by upevňovat a dále rozvíjet čtenářské dovednosti s důrazem na správnost, přesnost a pochopení textu. Výběr textů by měl být směřován k tématům budoucího povolání a k praktickým činnostem. Podle schopnosti žáků lze do výuky zařadit „pouze“ sociální čtení.

Psaní

Cílem předmětu je zvyšovat kvalitu a rychlost písma, zdokonalovat úpravu psaného textu. Dovednosti získané v psaní využívat při psaní jednoduchých textů.

Počty

Snaha o upevnění a prohloubení vědomostí a dovedností, osvojených v průběhu školní docházky. Procvičování početních úkonů a jejich aplikace v profesní přípravě a dalších praktických situacích.

Odborné předměty

Do odborných předmětů je zařazena rodinná výchova a ruční práce. V rodinné výchově je vzdělávání zaměřeno na dovednosti, které by studentům umožnili samostatný život v rodině nebo v chráněném bydlení.

Při ručních pracích se studenti snaží rozšířit dovednosti při rozličných rukodělných činnostech, které by později mohli uplatnit v pracovním procesu.

6. Rámcový vzdělávací program

Ministerstvo školství pravděpodobně vydá pro praktické školy rámcově vzdělávací program v roce 2010. Pokud bude schválen, budou si praktické školy vytvářet svůj vlastní školní vzdělávací plán. Již nyní se postupně rámcově vzdělávací plán pro praktické školy připravuje. Měla jsem možnost nahlédnout do cílů, kompetencí a vzdělávacích oblastí praktických škol. Část těchto materiálů uvádím.

6.1 Cíle středního vzdělávání na praktické škole

- rozšiřovat a prohlubovat poznatky získané v základním vzdělání
- upevňovat a dále rozvíjet klíčové kompetence žáků, zkvalitnit jejich vědomosti a dovednosti
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů
- vést žáky k účinné a otevřené komunikaci
- rozvíjet tělesné, duševní a specifické schopnosti a dovednosti žáků
- učit žáky rozvíjet chránit fyzické, duševní a sociální zdraví
- rozvíjet vnímavost, vztahy k lidem, prostředí a k přírodě
- vést žáky k vytrvalému a pečlivému přístupu k týmové i samostatné práci
- osvojovat si poznatky a pracovní postupy potřebné pro uplatnění se na trhu práce

6.2 Klíčové kompetence na SŠ

Za klíčové kompetence lze považovat soubory vědomostí, dovedností a postojů, které mohou být uplatňovány v různých profesích a životních situacích. Usnadňují žákům celoživotní vzdělávání a v široké míře zapojení do společnosti. Klíčové kompetence získané v základním vzdělávání jsou na střední škole rozšiřovány a prohlubovány. Rozvíjení klíčových kompetencí je závislé na osobních dispozicích žáků. Ve středním vzdělávání jsou klíčové kompetence doplněny o odborné kompetence. Oba typy se prolínají a doplňují. Odborné kompetence ovlivňují pozdější pracovní činnosti. Tvoří je soubor odborných vědomostí a dovedností, postojů a hodnot požadovaných na absolventech praktických škol.

Mezi klíčové kompetence jsou zařazeny: kompetence k učení, kompetence k řešení problému, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské, kompetence pracovní.

Po ukončení studia na praktické škole by měl absolvent zvládnout tyto kompetence:

Kompetence k učení

- využívá vhodné naučené metody a techniky
- je motivován k rozšiřování a prohlubování svých vědomostí a dovedností
- reaguje na hodnocení ze strany druhých, přijímá radu i oprávněnou kritiku
- používá základní pojmy z různých vzdělávacích oblastí a pracovních činností

- dokáže vyhledávat informace a využívat je v praktickém životě

Kompetence k řešení problémů

- rozpozná problémy a hledá nejvhodnější způsob řešení
- řeší běžné životní situace a překážky, překonává je přiměřeně ke svým možnostem
- přijímá důsledky svých rozhodnutí
- dokáže přivolat pomoc v případě ohrožení vlastní nebo jiné osoby

Kompetence komunikativní

- dokáže se v rámci svých možností srozumitelně vyjadřovat ústní i písemnou formou;
- umí naslouchat druhým; vést dialog;
- rozumí obsahu sdělení a adekvátně na ně reaguje;
- vyjadřuje své názory a postoje a umí vhodnou formou obhájit svůj názor
- využívá pro komunikaci běžné informační a komunikační prostředky
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální

- je seznámen se svými právy a povinnostmi
- orientuje se v základních mravních hodnotách
- respektuje a uplatňuje základní pravidla společenského chování

- dokáže se chovat v krizových situacích i v situacích ohrožujících život podle pokynů kompetentních osob a uplatňovat osvojené dovednosti a postupy
- uvědomuje si nebezpečí možného psychického i fyzického zneužití vlastní osoby

Kompetence občanské

- je seznámen s podstatou fungování demokratické společnosti
- zná základní práva a povinnosti občanů, respektuje společenské normy a pravidla soužití
- zvládá běžnou komunikaci s úřady
- uvědomuje si význam zdravého životního stylu, váží si svého zdraví i zdraví druhých lidí
- dovede se podílet na ochraně životního prostředí
- rozpozná nevhodné a rizikové chování, uvědomuje si jeho možné důsledky

Kompetence pracovní

- má osvojeny základní pracovní dovednosti, návyky a postupy pro každodenní běžné pracovní činnosti
- chápe význam práce a závažnost rozhodování o své budoucí profesní orientaci
- plní stanovené povinnosti, je schopen spolupráce, respektuje práci svou i druhých
- je seznámen s možnostmi využívání poradenských a zprostředkovatelských služeb
- zná zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci i hygieny práce

Odborné kompetence jsou souborem odborných vědomostí, dovedností, postojů a hodnot vztahujících se k výkonu pracovních činností na stanovené úrovni, podle odborného zaměření praktické školy. Předpokládané kompetence by měly být dosažitelné pro většinu žáků.

Odborné kompetence

- dodržovat právní předpisy z oblasti BOZP, hygienické předpisy a předpisy požární ochrany
- používat ochranné pracovní prostředky podle prováděných činností
- spolupodílet se na vytváření bezpečného pracovního prostředí
- používat pracovní nástroje, pomůcky a technické vybavení odpovídající vykonávané činnosti a bezpečnostním a protipožárním předpisům
- dodržovat stanovené normy a předpisy
- pracovat v souladu s technologickými postupy
- spolupracovat při dosahování stanovených úkolů
- znát význam, účel a užitečnost vykonávané práce, její finanční i společenské ohodnocení
- posuzovat v pracovním procesu prováděné činnosti z pohledu jejich vlivu na životní prostředí i sociální dopady
- nakládat s materiály, energiemi, odpady, vodou a jinými látkami ekonomicky a s ohledem na životní prostředí

Rámcově vzdělávací programy jsou pro české školství velkým krokem k autonomii škol, umožňují učitelům více volnosti při přípravě výuky. Vhodnost rámcově vzdělávacích programů a z nich vycházejících školních vzdělávacích plánů v základním školství a středním školství je nezastupitelná. O vhodnosti těchto dokumentů ve speciálním školství pro žáky s mentální retardací by se o vhodnosti dalo polemizovat. Podle mého názoru význam mají ještě na základní škole praktické, kde se mentální handicap pohybuje v pásmu lehké mentální retardace a individuální potřeby žáků nejsou tolik rozdílné. Jiná situace je u žáků na praktické škole, kde je mentální handicap žáků větší. I přesto, že je ve třídě menší počet žáků jejich individuální potřeby, schopnosti a již získané vědomosti jim nedovolují často pracovat ve skupině nebo samostatně. Každá třída by potřebovala asistenta pedagoga na celou dobu vyučování. Úroveň dosažených vědomostí a dovedností je velmi rozličná. Rámcově vzdělávací program nemůže obsáhnout všechna specifika a i při vysoké otevřenosti vzdělávacích oblastí bude sestavení školního vzdělávacího plánu problémem. Každý student praktické školy bude mít i svůj individuální vzdělávací plán, který bude upravovat učitel podle úspěchů při vzdělávání. Vyskytuje se zde otázka, zda by nebylo vhodnější rámcově vzdělávací program pro praktickou školu postavit na principu individualizované výuky.

6.3 Návrh vzdělávacích oblastí

Praktická škola jednoletá¹⁶

Tab.č.5

Vzdělávací oblasti	Vzdělávací obory
Jazyková komunikace	Český jazyk a literatura
Matematika	Matematika
Informační a komun. technologie	Informatika
Člověk a společnost	Společenskovední základy
Umění a kultura	Estetika (HV,VV, Pohybová vých., Dram.v.)
Člověk a zdraví	Zdravotní výchova Tělesná výchova
Člověk a svět práce	Odborné obory : Rodinná výchova Práce v domácnosti Ruční práce Úklidové práce Údržbářské práce Práce v zemědělství

Praktická škola dvouletá

Tab.č.6

Vzdělávací oblasti	Vzdělávací obory
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura, Cizí jazyk
Matematika a její aplikace	Matematika
Informační a komunikační technologie	Informační a komunikační technologie
Člověk a společnost	Výchova k občanství Základy společenských věd
Člověk a příroda	Základy přírodních věd
Umění a kultura	Estetika (HV,VV, Pohyb.vých., Dram.vých.)
Člověk a zdraví	Zdravotní výchova Tělesná výchova
Člověk a svět práce	Odborné obory : Pracovní činnosti Rodinná výchova Ruční práce Výživa a příprava pokrmů Drobná údržba Stavební práce Zahradnické práce

¹⁶ Informace z Výzkumného ústavu pedagogického

7. Zpracování dotazníku

Cílem šetření bylo zjistit údaje při vzniku jednotlivých praktických škol v České republice a jejich současný stav. Cílovou skupinou byly praktické školy, které otvíraly alespoň jednu třídu praktické školy jednoleté nebo dvouleté. Do výzkumného vzorku jsou zařazeny školy, které na dotazník odpověděly.

V dotazníku jsem použila 10 otázek. První tři otázky se zabývají údaji o vzniku praktické školy, zbývajících 6 otázek se zaměřuje na současný stav praktické školy.

V přehledu středních škol pro školní rok 2005/2006 je uvedeno 94 praktických škol. Z tohoto počtu 14 škol neotevíralo ve školním roce 2006/2007 1.ročník praktické školy jednoleté nebo dvouleté. Elektronickou poštou bylo rozesláno 60 dotazníků do praktických škol, 4 dotazníky byly předány osobně, na zbývajících 16 škol nebylo možné sehnat emailovou adresu a na poslaný dotazník poštou, nezareagoval nikdo.

Na dotazník odpovědělo 31 respondentů, 6 respondentů odpovědělo, že ve školním roce 2006/2007 neotevirá 1.ročník praktické školy. Celkem na dotazník odpovědělo 48% oslovených ředitelů praktických škol.

Údaje uvedené níže jsou zpracované z 25 vyplněných dotazníků.

Otázka č.1 Rok vzniku vaší školy?

Je možné z došlých odpovědí říci, že školy, kde má praktická škola tradici a ředitelé škol byly u zrodu koncepce, měli snahu a zájem na dotazníku spolupracovat.

Dvanáct dotázaných škol vzniklo ještě před rokem 1996, kdy byla oficiálně ustanovena praktická škola. Před rokem 1996 byly tyto školy v ověřovacím období s názvem praktická rodinná škola.

V roce 1996 vzniklo 8 odpovídajících škol a škol, které vznikly po roce 1999 odpovědělo 5.

Otázka č.2 Počet tříd v roce vzniku praktické školy.

Otázka č.4 Kolik máte tříd ve školním roce 2006/2007?

Tab.č.7 Počet tříd v době vzniku a v r.2006/2007

počet tříd	počet škol	
	rok vzniku	rok 2006/07
1	15	6
2	6	9
3	4	3
4	0	3
celkem tříd	25	21

Otázka č.3 Kolik žáků jste měli v roce vzniku praktické školy?

Otázka č.5 Kolik máte žáků v tomto školním roce?

Při porovnání počtu žáků v roce vzniku praktických škol (456) a ve školním roce 2006/2007 (370) je rozdíl žáků (86) přiměřený i úbytku počtu tříd.

Otázka č.6 Jakou formou probíhají přijímací zkoušky?

Tab.č.8 Formy přijímacích zkoušek

Forma	Počet škol
pohovor	17
písemný test	3
manuální zručnost	2
nekoná se	8

V pěti dotázaných školách doplňují pohovor při přijímacím řízení písemným testem a zkouškou manuální zručnosti. Písemná zkouška je pouze pro získání více informací o schopnostech studenta. Pokud se student nedokáže vyjadřovat písemnou formou není to důvod pro nepřijetí na PrŠ. Hlavní důraz se klade na pohovor.

Otázka č.7 Byli přijati všichni žáci, kteří u Vás dělali přijímací zkoušky?

Otázka č.8 Jestliže ne, kolik žáků nebylo přijato (důvod nepřijetí)?

Po přijímacím řízení jsou většinou přijati všichni studenti, kteří o studium projevili zájem. Z 25 dotázaných uvedla pouze jedna škola nepřijetí studenta z důvodu nesplnění podmínek přijímacího řízení. V jednom případě nebylo přijetí uskutečněno z kapacitních důvodů, jelikož se do 1.ročníku praktické školy přihlásil jeden

uchazeč o studium. Dalšímu studentovi bránily v přijetí zdravotní kontraindikace.

Otázka č.9 Z jakých typů škol se k Vám uchazeči hlásí?

Formulace této otázky byla nejednoznačná. Nebylo přesně zadáno, za které období mají být uchazeči o studium uvedeni. Dotázaní měli dvě možnosti odpovědi:

a) počet přihlášených studentů ve školním roce 2006/2007 (odpovědělo 24 dotázaných)

b) počet studentů za celou existenci praktických škol zodpověděl 1 respondent:

základní škola - 7 žáků

základní škola praktická - 29 žáků

základní škola speciální - 13 žáků

Ve školním roce 2006/2007 se na praktickou školu hlásilo:

Tab.č.9 Počet uchazečů o studium na praktickou školu

Typ školy	Počet žáků
základní škola	36
ZŠ praktická	121
ZŠ speciální	103
Celkem	260

Do jedné praktické školy nastoupil do 1.ročníku žák z gymnázia. Musel být koncem října vyloučen ze školy pro nevhodné chování a agresivitu.

Otázka č.10 Jaké uplatnění nacházejí Vaši absolventi po skončení studia?

Za nejzásadnější otázku bych považovala otázku číslo 10, která se snaží zmapovat uplatnění absolventů praktických škol. Odpovědi byly obsáhlejší a většinou obsahovaly minimálně 3 typy možného uplatnění. Ještě než se zmíním o uplatnění absolventů, musím zdůraznit skutečnost, že přibližně polovina studentů praktických škol studium opakuje.

Nejčastěji uváděnou možností jsou pomocné práce ve zdravotnictví, v sociální oblasti (zejména domovy důchodců), v kuchyňském provozu, ve výrobním zařízení nebo navazující studium na odborném učilišti. Pokud je odborné učiliště součástí školy, kde se nachází i praktická škola, přecházejí absolventi praktické školy na odborné učiliště častěji. Pro absolventy je tento přechod pozitivní. Velmi jim usnadňuje přechod na další stupeň vzdělávání. Nemusejí změnit zcela školní prostředí, využijí již naučenou trasu do školy atd. Spojení těchto dvou typů škol je z mnoha hledisek výhodné.

Velké zastoupení měly chráněné dílny, které nabízejí absolventům nejrozmanitější nabídku práce podle jejich schopností za pomoci odborníků a asistentů.

Absolventi s těžším handicapem, pro které se nenašla práce v chráněné dílně, docházejí nebo jsou dlouhodobě ve stacionáři s různou délkou pobytu.

V jedné odpovědi stálo: "Snaha o nejdelší studium, opakování ročníků jako pomoc rodičům."

Ze zkušeností několika ředitelů vyplývá, že zájem o vzdělávání velice klesá u vycházejících žáků základní školy praktické a tím se snižují jejich možnosti uplatnění na trhu práce.

Část studentů po ukončení studia na praktické škole je evidováno na úřadu práce. Záleží na aktivitě absolventů, rodičů a zaměstnanců úřadu práce, zda vhodné zaměstnání zaevidovanému jedinci pomohou najít.

Všechna uvedená uplatnění jsou přibližně u 50% absolventů realizována až po opakování jednoleté školy praktické nebo dvouleté školy praktické. Opět se zde ukázala skutečnost, že pro žáky se středně těžkým mentálním postižením je vhodné studium víceleté. Delší doba studia studentům poskytne větší prostor pro prohloubení a zafixování nových dovedností a vědomostí.

8. Školy

Pro jasnější představu praktických škol v praxi jsem se rozhodla stručně představit dvě praktické školy: první školu s dlouholetou tradicí, která byla zařazena do experimentu praktických rodinných škol a druhou školu, která otevřela první ročník praktické školy jednoleté ve školním roce 2005/2006.

8.1 Základní škola speciální a Praktická škola

Škola se nachází v klidném prostředí Malešic, asi 300m od zastávky autobusu. Školu může navštěvovat až 70 žáků. Žáci a studenti mají k dispozici velkou zahradu, kde je hřiště, pískoviště, altán, stůl na stolní tenis a skleník.

Jedná se o fakultní školu Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a zřizovatelem školy je Magistrát hl. m. Prahy.

Ve školním roce 2005/2006 byla otevřena praktická škola jednoletá. Tato střední škola je určena žákům s těžkým zdravotním postižením, žákům s kombinovaným postižením a žákům s diagnózou autismu, kteří ukončili povinnou školní docházku na základní škole speciální nebo na základní škole praktické. Ve školním roce 2006/2007 jsou otevřeny dvě třídy s kapacitou 12 studentů. Polovinu studentů tvoří jedinci s diagnózou autismu.

Během školního roku škola pořádá různé akce, kterých se zúčastňují také studenti praktické školy. Mezi velmi zajímavé akce patří vánoční trhy s ukázkou výrobků žáků a studentů, s programem (např. živý betlem) a koledami.

Na jaře pořádají Zahradní slavnost s programem pro rodiče, pedagogy i děti. Při soutěžích, tanci a jídle všichni prožijí příjemné odpoledne. Letos se uskutečnil 1.ročník školního karnevalu, který se pro svůj úspěch stane jistě tradicí. Studenti se také mohou zúčastnit tanečních kurzů, canisterapie, hipoterapie, zimní a letní abiolympiády, ozdravných pobytů v přírodě a letního cyklistického tábora.

1.ročník Praktické školy jednoleté
školní rok 2006/2007

Tuto třídu navštěvuje ve školním roce 2006/2007 šest žáků(4 dívky a 2 chlapci). Většinu času vyučuje ve třídě třídní učitelka a 9 vyučovacích hodin týdně vyučují předměty (rodinná výchova, tělesná výchova, občanská výchova) 3 další pedagogové.

Rozvrh:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
PO	Český jazyk	Literatura	Hudební a pohybová vých.	Výběrový předmět (počítače)	Ruční práce	Ruční práce		
ÚT	Rodinná výchova	Rodinná výchova	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova	Praktická cvičení	Praktická cvičení		
ST	Literatura	Matematika	Tělesná výchova	Tělesná výchova	Občanská výchova	Výběrový předmět (soc.doved.)		Výběrový předmět (hudeb. vých.)
ČT	Český jazyk	Výběrový předmět (počítače)	Výběrový předmět (prakt.cv.)	Vaření	Vaření	Vaření		
PÁ	Matematika	Praktická cvičení	Praktická cvičení	Praktická cvičení	Rodinná výchova			

Při vyučování je velice složité zaměstnat všechny studenty najednou. Každý student potřebuje individuální přístup, značnou pomoc pedagoga při plnění zadaných úkolů. Nároky na pedagoga jsou vysoké. Při celém vyučování by byla vhodná přítomnost asistenta pedagoga, který by umožnil učiteli větší prostor ve výuce a studenti by měli možnost více pracovat s pomocí. Společnou výuku lze uplatnit při občanské výchově, literatuře (výběr vhodné beletrie), hudební výchově a počítačích.

Pro budoucí uplatnění studentů jsou důležité praktické činnosti. Opět záleží na přístupu a vedení pedagoga. Pokud je pedagog kreativní může studenty naučit mnoho užitečného.

Praxe v této škole byla velmi přínosná. Od třídní vyučující jsem získala mnoho zkušeností. Především své umělecké dovednosti dokáže studentům předat, vymýšlí a sestavuje nové přípravy pro zhotovení dalších výrobků. Studenti se během studia naučí drátkovat, tvořit z korálek, plést z pedigu, tkát na malém stavu. V příštím roce by chtěli využít i velkého tkalcovského.

Po absolvování praktické školy jednoleté nachází studenti uplatnění převážně v chráněných dílnách. Přes polovinu studentů studium na této škole opakuje pro prohloubení vědomostí a dovedností.

8.2 Základní škola praktická a Praktická škola Karla Herforta

Motto školy:

„Speciální školství respektuje skutečnost, že nemůže své žáky přizpůsobovat svým vzdělávacím cílům, metodám a prostředkům - ale naopak své cíle, metody a prostředky přizpůsobovat zvláštnostem, možnostem a potřebám svých žáků.“

Školy Karla Herforta se zabývají výchovou a vzděláváním handicapovaných žáků ve věkovém rozmezí od 6 do 26 let. Velký důraz je kladen na přípravu dětí na každodenní život a získání praktických a snadno využitelných dovedností v praxi.

Jedná se o fakultní školu Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a zřizovatelem školy je Magistrát hl. m. Prahy.

Středoškolské vzdělání má v této škole 14letou tradici. Škola patřila mezi experimentální školy, kde byla otevřena praktická rodinná škola, po sjednocení koncepce byla praktická rodinná škola nahrazena praktickou školou.

Tab.č.10 Počet žáků v praktické rodinné škole

školní rok	počet žáků			
	1.A	1.B	2.A	2.B
1992/1993	15	14	0	0
1993/1994	14	11	13	13

Bylo možno zde studovat na praktické škole s tříletou a dvouletou přípravou. Od školního roku 2006/2007 je možné studovat na praktické škole dvouleté. V tomto školním roce ještě dobíhá poslední rok praktické školy tříleté.

Ve školním roce 2006/2007 studuje na střední škole 42 studentů. Pro velký zájem uchazečů o studium budou otevřeny v roce 2007/2008 dvě třídy dvouleté školy praktické.

Důležitou roli při výuce hraje estetická výchova. Je důležitým prvkem socializace dětí do společnosti a neodmyslitelným prvkem vnitřní seberealizace. Škola má svou vlastní galerii, kde jsou vystavovány práce dětí i profesionálních výtvarníků. Pořádá módní přehlídky, účastní se vánočních trhů na Kampě a mnoho dalších mimoškolních aktivit patří k životu školy. Mají pozitivní vliv na harmonický rozvoj osobnosti žáků. Na prvním místě podporuje spolupráci jedinců v kolektivu.

**Rozvrh II. Ročník Praktické školy dvouleté
r. 2006/2007**

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
PO	Tělesná výchova dívky	Anglický jazyk	Počítače	Český jazyk	Praktická cvičení	Hudební výchova
ÚT	Tělesná výchova hoši	Český jazyk	Počítače	Muzikoterapie	Matematika	Praktická cvičení
ST	Rodinná výchova	Matematika	Příprava pokrmů/ruční práce			
ČT	Tělesná výchova hoši	Rodinná výchova	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova	Občanská výchova	Praktická cvičení
PÁ	Příprava pokrmů/ruční práce				Praktická cvičení	Tělesná výchova dívky

Praktická cvičení = příprava pokrmů/ruční práce

Tuto třídu navštěvuje 14 studentů.

Na hodiny praktických cvičení (příprava pokrmů, ruční práce) jsou studenti rozděleni do dvou skupin.

Zaměřila bych se na přípravu pokrmů. Škola má k dispozici dvě cvičné kuchyně. Výuka vaření je rozdělena na čtyři části: teorii, nákup potravin, příprava pokrmů, konzumace. Studenti pracují podle pracovních listů. Vyučující během teoretické přípravy vysvětlí nové pojmy, zopakuje již probrané učivo, seznámí s přísadami a sestaví se studenty seznam potravin, které jsou potřeba nakoupit. Při nakupování potravin se studenti střídají a za pomoci vyučujícího se učí manipulovat s penězi. Opět při této činnosti chybí asistent pedagoga. Pokud by ve třídě byla ještě další osoba, mohli by pokaždé nakupovat všichni a přítomnost asistenta by byla vhodná i při vaření.

Závěr

Náplní a hlavním cílem mé diplomové práce bylo zmapovat vývoj praktických škol v České republice, popsat změny v pojetí a v učebních osnovách praktických škol během jejich vývoje a především zdůraznit jejich nezbytnost v systému českého školství.

Původně jsem si myslela, že obsah práce bude zaměřen více prakticky - rozepíši se podrobněji o praktických činnostech, které jsou vhodné pro studenty na praktické škole. Protože o praktických školách nebylo ještě mnoho informací publikováno, bylo vhodnější se v diplomové práci zabývat právy osob s mentálním postižením, legislativou a popsáním jednotlivých typů praktických škol během jejich vývoje.

Na základě vyhodnocení zadaného dotazníku vyplynula skutečnost, že i přes mírné snížení počtu praktických škol zaujímají v systému školství své místo. Nejvíce uchazečů o studium přichází ze základních škol praktických, uchazeči ze základní školy speciální mají též velké zastoupení a přibližně 7% uchazečů je z běžných základních škol.

Zarážející je skutečnost, že přibližně 50% absolventů praktickou školu opakuje. Opakování má na většinu studentů pozitivní vliv. Nabízi se zde otázka, zda bylo vhodné zrušit praktické školy tříleté? Neměla by se délka studia na praktické škole znovu prodloužit? Odpadly by starosti s následným přijímáním na praktickou školu. Studenti se středně těžkým mentálním postižením by měli více času na získání a zafixování vědomostí a dovedností a tím by se jim zvýšila kvalita jejich života.

Seznam literatury:

- ČÁP, Jan: *Psychologie pro učitele*. 2.vyd. Praha: SPN, 1983.
- KOLEKTIV autorů: *Defektologický slovník*. 3.vyd. Praha: HSH, 2000. ISBN 80-86022-76-5
- KREJČÍŘOVÁ, Dana; ŘÍČAN, Paval: *Dětská klinická psychologie*. 3.vyd. Praha: Grada, 2000. ISBN 80-7169-512-2.
- KREJČÍŘOVÁ, Dana; LANGMEIER, Josef: *Vývojová psychologie*. 3.vyd. Praha: Grada, 1998. ISBN 80-7169-195-X."
- MACEK, Petr: *Adolescence*. 1.vyd. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-348-X
- MŠMT: *Praktická škola s tříletou přípravou*. 1. vyd. Praha: Parta, 1996.
- MŠMT: *Praktická škola s dvouletou přípravou*. 1.vyd. Praha: Parta, 1997. ISBN 80-85989-12-3
- MŠMT: *Praktická škola s jednoletou přípravou*. 1.vyd. Praha: Parta, 1996. ISBN 80-85989-07-7
- PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Zdena: *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995.
- ŠIŠKA, Jan: *Mimořádná dospělost: Edukace člověka s mentálním postižením v období dospělosti*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0992-4.
- ŠVARCOVÁ, Iva: *Mentální retardace*. 1.vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-506-7.
- ŠVARCOVÁ, Iva: *Příprava mládeže s těžším mentálním postižením k uplatnění na trhu práce*. 1. vyd. Praha, Tech-market, 1996. ISBN 80-902134-4-8
- ŠVARCOVÁ, Iva: *Praktické školy. Speciální pedagogika*, 1997, roč.7, č.5, s. 39-43. ISSN 1211-2720

ŠVARCOVÁ, Iva: Příprava mládeže s těžším mentálním postižením k uplatnění na trhu práce. *Speciální pedagogika*, 1997, roč.7, č.2, s. 13-16. ISSN 0862-1632

TITZL, Boris: Speciální problém: speciální pedagog. *Speciální pedagogika*, 1997, roč.7, č.2, s.1-7. ISSN 0862-1632

ÚZ Ústava ČR, Listina základních práv a svobod č.612.

1.vyd. Ostrava-Habrůvka: Sagit, 2007.

ISBN 978-80-7208-617-7

ÚZ Školství č.546. 1.vyd. Ostrava-Habrůvka: Sagit, 2006.

ISBN 80-7208-552-2

VÁGNEROVÁ, Marie: *Psychopatologie pro pomáhající profese*.

3.vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.

VÁGNEROVÁ, Marie; HADJ-MOUSSOVÁ, Zuzana; ŠTECH, Stanislav:

Psychologie handicapu. 1.vyd. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-7184-929-4.

VALENTA, Milan; MULLER, Oldřich: *Psychopedie*. 2.vyd. Praha: Parta, 2004. ISBN 80-7320-063-5.

Zákon č. 29/1984 Sb. ze dne 22.března 1984 o soustavě základních a středních škol

Zákon č. 258/1996 o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), upravuje zákon č. 29/1984

Vyhláška MŠMT č. 127 ze dne 7. května 1997 o speciálních školách s speciálních mateřských školách

www.angelfire.com

www.centrumlada.cz

www.detskaprava.cz

www.psp.cz

www.aaid.org

Seznam příloh:

Příloha č. 1 Dotazník

Příloha č. 2 Postavení praktických škol ve středním
školství

Příloha č. 3 Pracovní list - příprava pokrmů

Příloha č. 4 Individuální výchovně vzdělávací plán

Příloha č. 5 Fotografie

Příloha č.1

Dotazník

1. Rok vzniku Vaší praktické školy?
2. Počet tříd v roce vzniku praktické školy.
3. Kolik žáků jste měli v roce vzniku praktické školy?
4. Kolik máte tříd ve školním roce 2006/2007?
5. Kolik máte žáků v tomto školním roce?
6. Jakou formou probíhají přijímací zkoušky?
7. Byli přijati všichni žáci, kteří u Vás dělali přijímací zkoušky?
8. Jestliže ne, kolik žáků nebylo přijato (důvod nepřijetí)?
9. Z jakých typů škol se k Vám uchazeči hlásí?

ZŠ	počet:
ZŠ praktická	počet:
ZŠ speciální	počet:
10. Jaké uplatnění nacházejí Vaši absolventi po skončení studia?

Příloha č.2

Postavení praktických škol ve středním školství

Počet žáků ve školním roce 1995/1996 až 2004/2005

Druh/typ školy zřizovatel		1995/1996	1996/1997	1997/1998	1998/99	1999/2000	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Gymnázia a SOS ¹⁾		4 092	4 611	5 219	1 712	1 641	1 787	1 827	1 717	1 710	1 758
v tom	veřejné	3 636	4 205	4 703	1 538	1 472	1 608	1 648	1 529	1 519	1 570
	soukromé	398	367	465	174	169	179	179	188	191	188
	církevní	58	39	51	-	-	-	-	-	-	-
Praktické školy		.	.	.	3 517	3 513	2 418	1 745	1 589	1 526	1 456
v tom	veřejné	.	.	.	3 174	3 080	2 044	1 537	1 422	1 351	1 309
	soukromé	.	.	.	288	354	285	137	104	89	88
	církevní	.	.	.	55	79	89	71	63	86	59
SOU a OU		14 426	11 881	11 941	12 073	13 645	14 839	15 314	15 739	15 666	15 668
v tom	veřejná	13 636	11 307	11 390	11 562	13 079	14 260	14 698	15 046	14 962	14 898
	soukromá	791	574	551	511	566	579	616	693	704	770
	církevní	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

databáze ÚIV

1) do r.1997/1998 včetně praktických škol

Počet absolventů v roce 1995/1996 až 2004/2005

Druh/typ školy zřizovatel		1995/1996	1996/1997	1997/1998	1998/1999	1999/2000	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Gymnázia a ŠOŠ		1 087	1 243	423	315	224	352	423	364	360	.
Praktické školy		.	.	648	736	832	674	532	470	419	.
SOU a OU		4 620	3 988	4 106	2 544	3 738	4 060	3 857	4 093	3 927	.

databáze ÚIV

Počet škol v roce 1995/1996 až 2004/2005

Druh/typ školy zřizovatel		1995/ 1996	1996/ 1997	1997/ 1998	1998/ 1999	1999/ 2000	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005
Gymnázia a SOŠ¹⁾		106	122	137	18	18	19	19	19	20	19
v tom	veřejné	96	108	124	16	17	18	18	18	19	18
	soukromé	8	11	11	2	1	1	1	1	1	1
	církevní	2	3	2	-	-	-	-	-	-	-
Praktické školy		.	.	.	118	115	105	104	85	85	87
v tom	veřejné	.	.	.	105	99	88	87	71	72	73
	soukromé	.	.	.	10	12	12	12	9	8	9
	církevní	.	.	.	3	4	5	5	5	5	5
SOU a OU		148	156	158	157	167	170	167	163	162	163
v tom	veřejné	135	142	144	145	154	157	154	150	149	149
	soukromé	13	14	14	12	13	13	13	13	13	14
	církevní	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

databáze ÚIV

Příloha č.3

Ukázka pracovního listu - vaření

KAPUSTOVÁ POLÉVKA

1 kapusta, 4 brambory, sůl, pepř, masox, 1 vejce

Kapustu očistíme a nakrájíme na nudličky. Přidáme kostičky oloupaných brambor, zalijeme osolenou vodou a uvaříme (brambory musí být měkké). Přidáme hotovou jíšku, masox, pepř. Krátce povaříme a nakonec do polévky našleháme vejce.

ŠPAGETY S MASO-ZELENINOVOU OMÁČKOU

1 špagety, 250g mletého masa, cibule, kousek (1/2) celeru, 2 mrkve, olej, 1-2 stroužky česneku, 1 konzerva sterilizovaných loupaných rajčat, 1 menší rajčatový protlak, 1 bobkový list, tymián, oregáno, pepř, sůl

Na oleji osmahneme nakrájenou cibuli a česnek, přidáme maso a po všech stranách opečeme. Přidáme rajčata z konzervy i s nálevem, protlak, bobkový list a na kostičky nakrájenou mrkev, celer a dusíme, až je zelenina měkká. Nakonec omáčku osolíme, okořeníme, vyndáme bobkový list.

Špagety uvaříme v osolené vodě, scedíme, rozdělíme na talíře a přelijeme omáčkou.

PERNÍČKY

500g hladké mouky, 250g moučky, 2 vejce, 100g másla, 2 lžíce medu, 2 lžíce rumu, perníkové koření, 1/2 lžičky soli

Vypracujeme tuhé těsto, vykrajujeme tvary a dáme na vymaštěný plech. Před pečením je potřeme vlažnou vodou. Po upečení potřeme vejcem rozmíchaným s mlékem a necháme vychladnout.

Střední škola, Základní škola a Mateřská škola

Individuální výchovně vzdělávací plán

Jméno:	Lucie	
Třída / Škola:	I.B Praktická škola jednoletá	Školní rok: 2006/2007
IUP vypracoval(a):		Období: říjen - prosinec
Střednědobý cíl: Rozvoj samostatnosti v sebeobsluze a péči o domácnost		

Předmět	Vzdělávací cíl	Druh činností	Hodnocení a poznámky
ČESKÝ JAZYK	Procvičování jemné motoriky.	Jednoduché zápisy	
		Psaní adresy, dopisu	
		Opisování a přepisování krátkých textů	
LITERATURA	Opakování vnímání obsahu souvislého textu.	Čtení časopisů, knih a denního tisku	
		Poslech pohádek a básniček, vyprávění podle obrázků	
OBČANSKÁ VÝCHOVA	Prohlubování znalostí oživoté v rodině a společnosti	Rodina, členové rodiny a jejich role	
		Rodinné tradice a zvyky	
		Sváteční dny, rodinného života	
		Státní symboly a jejich význam	
MATEMATIKA	Rozvíjení matematických představ do 6	Numerace do 100; +, - v řádu desítek s přechodem	
		Počítání pomocí kapesního kalkulátoru	
		Řešení praktických početních příkladů	
		Práce s pravítkem a kružítkem	
VÝTVARNÁ VÝCHOVA	Rozvíjení estetického cítění	Kresba tužkou, tuší, křídami, pastelkami, malba vodovými a temperovými barvami	
		Modelování - keramická hlína a jiné materiály	
		Volný projev -sdělení zážitků, vyjádření emocí	
		Ilustrace knih pro děti a mládež, užité umění a bytová kultura	
HUDEBNÍ VÝCHOVA	Prohlubovat kladný vztah k hudbě. Vnímání rytmus, vyjádřit hudbu pohybem.	Seznamování s hudbou různých žánrů, vytváření kladného vztahu k hudbě	
		Poslech hudby, pohybové vyjádření hudby, polka, valčík, moderna	
		Zpěv písní s doprovodem kytary, využití Orffových nástrojů, hra na tělo	

Předmět	Vzdělávací cíl	Druh činnosti	Hodnocení a poznámky
TĚLESNÁ VÝCHOVA	Vytváření pohyb. dovedností zvyš. tělesné zdatnosti	Cvičení pohybové koordinace	
		Míčové hry, překonávání přírodních překážek.	
RODINNÁ VÝCHOVA	Upevňování návyků sebeobsluhy a péče o domácnost. Zlepšování komun. schopn.	Nákupy a uchování potravin, příprava teplých a studených pokrmů	
		Stolování, prostírání stolu, mytí nádobí, úklid domácnosti	
		Praní v pračce, sušení prádla, žehlení prádla a oděvů	
		Péče o zdraví a tělo, denní režim	
		Uplatnění poznatků o životě v rodině - tradice, svátky	
RUČNÍ PRÁCE	Rozvoj jemné motoriky Získávání manuálních dovedností Seznámení s novými technikami a jejich osvojení	Drátování skleničky, kamínku, apod	
		Pletení z pedígu - miska, košíček	
		Tkaní - s pomocí učitele	
		Patchwork na polystyrénu	
PRAKTICKÁ CVIČENÍ	Získávání manuálních dovedností	Vaření složitějších jídel	
		Práce na zahradě	
		Praktické dovednosti předmětů rodinná výchova a ruční práce	
VÝBĚROVÝ PŘEDMĚT - POČÍTAČE	Základní dovednosti v práci s počítačem	Motivace k práci s počítačem - ukázky her.	
		Výukové programy	
		Ovládání pohybu myši - skládání puzzle	
		Ovládání pohybu myši - program Malování	

Návrh pedagogicko-terapeutických opatření:

Působit na vstřícnější chování ke spolužákům a dospělým, korigovat "tvrdohlavost"

Podpis učitele:

AKCE ŠKOLY

Sportovní den

Živý betlém

Hipoterapie

Sportovní výlet

VÝROBKY

